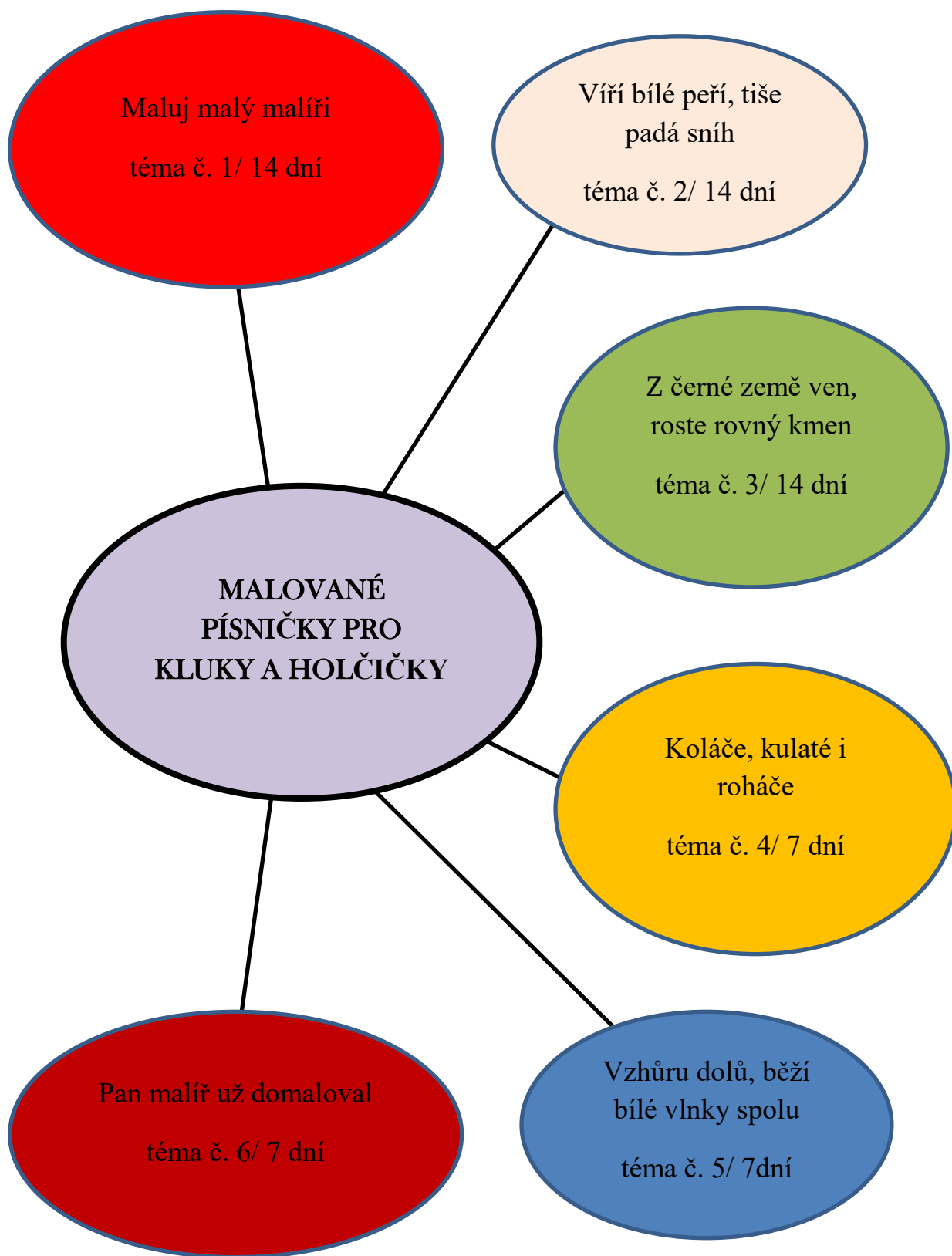

METODICKÝ MATERIÁL

**ROZVOJ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ
U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU**

**PROSTŘEDNICTVÍM HUDEBNÍCH
ČINNOSTÍ**

Vypracovala: Bc. Monika Najmanová

Myšlenková mapa

PROJEKT

Záměr:

Prostřednictvím veršů Václava Fischera hudebně zpracovaných Janem Hanušem (1975) v knize Malované písničky (viz Příloha F, Obrázek č. 1) a s využitím metod hudebních činností podpořit celkový rozvoj sluchového vnímání a přinést dětem nová poznání, zkušenosti, dovednosti.

Téma projektu:

MALOVANÉ PÍSNIČKY PRO KLUKY A HOLČÍČKY

Věková skupina dětí: 5 – 7 let

Délka projektu: 9 týdnů

Hlavní cíl projektu:

Rozvíjení sluchové percepce předškolních dětí prostřednictvím hudebních činností (pěvecké, instrumentální, hudebně-pohybové a poslechové činnosti) a to formou hudebních výrazových prostředků (melodie, rytmus, tempo).

Dílčí cíle:

Rozvíjet tvořivé myšlení, fantazii a představivost. Rozvíjení pohybových schopností a zdokonalování dovedností v hrubé a jemné motorice. Podpořit rozvoj dílčích funkcí: naslouchání, sluchová paměť, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciaci, sluchová figura a pozadí, vnímání a reprodukce rytmu. Dále pak rozvíjet kooperativní dovednosti a vést k povědomí, že lidé jsou různí a také, že jsou všichni důležití pro zdárnost dosažení společného cíle.

Očekávané výstupy:

Dítě dokáže rozpoznat hlásku na začátku slova, analyzovat věty na slova, analyzovat slova na slabiky, analyzovat hlásky u jednoslabičných slov s uzavřenou samohláskou.

Dítě zvládne syntézu jednoslabičného slova s uzavřenou samohláskou.

Dítě zvládne rozlišit předem daný zvuk v náročnější zvukové kulise.

Dítě dokáže zopakovat krátkou rytmickou strukturu.

Dítě zvládne rozlišit dlouhou a krátkou slabiku, dlouhý a krátký tón. Toto rozlišení umí znázornit v grafické podobě formou tečky, čárky.

Dítě se dokáže déle soustředit při poslechu hudby, dokáže porozumět slyšenému a slovy vyjádřit obsah písně.

Dítě dokáže spolupracovat ve skupině a být aktivní.

Dítě dokáže na základě sluchového vnímání hudební ukázky pohybově reagovat na změnu tempa, předvětí a závětí písně, na klesající a stoupající melodii a její dokončenost a nedokončenost.

Metody a formy práce:

Trojfázový model učení EUR, prožitkové učení, kooperativní učení, konstruktivistický přístup,

práce ve skupinách, řízená činnost v prostoru herny na koberci, u stolečků

Využití hudebních aktivit v rámci pěti oblastí RVP PV:

Dítě a jeho tělo

pěvecké činnosti: zpěv, zaměření na správné dýchání, hlasová hygiena, dechová a hlasová cvičení

hudebně-pohybové činnosti: veškeré pohybové aktivity – hra na tělo, chůze, běh, tanec...

poslechové činnosti: relaxační činnosti prostřednictvím poslechu klidných skladeb

instrumentální činnosti: rozvíjení hrubé a jemné motoriky

Dítě a jeho psychika- řeč

pěvecké činnosti: zaměření na správnou artikulaci, artikulační cvičení, rytimizace říkadel

hudebně-pohybové činnosti: neverbální komunikace prostřednictvím pohybových her – hra na otázku a odpověď, hra na tělo, pantomima obsahu písně, ukázky děje hudebního díla, instruktivní skladbičky...

poslechové činnosti: rozvíjení neverbální komunikace, neverbální pohybové improvizace, poslech hudebního díla ve spojení s výtvarnými činnostmi (artefiletika)

instrumentální činnosti: rozvíjení rytmického cítění

- poznávací schopnosti

pěvecké činnosti: rozvíjení tvořivosti – melodická hra na otázku a odpověď, hra na ozvěnu, dokončování melodických úryvků, melodizace říkadel, procvičování paměti prostřednictvím textů jednotlivých písní

hudebně-pohybové činnosti: rozvíjení prostorové představivosti, paměti, taneční improvizace – tanečky, hra na zrcadlo

poslechové činnosti: pěstování soustředěného vnímání, sluchové paměti

instrumentální činnosti: rozvíjení představivosti, soustředěnosti, fantazie a tvořivosti, paměti – doprovodná ostinata, práce s pentatonickým prostorem

- sebepojetí, city, vůle

pěvecké činnosti: rozvíjení empatie, citu, emocí prostřednictvím textů a melodií jednotlivých písní, společné i individuální prožitky, zlepšení vokálního projevu

hudebně-pohybové činnosti: tanečky, pohybová improvizace

poslechové činnosti: navozování emočních prožitků prostřednictvím hudebně výrazových prostředků

instrumentální činnosti: rozvíjení sebevědomí prostřednictvím rytmické improvizace či instrumentálních doprovodů

Dítě a ten druhý

pěvecké činnosti: výchova k toleranci, spolupráci, vzájemné úctě, k meziosobním vztahům (hra na otázku a odpověď, na ozvěnu, dramatizace písně)

hudebně-pohybové činnosti: výchova k utváření meziosobních vztahů, spolupráce – taneční hry, hudebně-pohybové hry, hra na zrcadlo, na ozvěnu, na řetěz, na tělo

poslechové činnosti: pohybové aktivity – spolupráce ve dvojicích při tanci

instrumentální činnosti: spolupráce při instrumentálních doprovodech na melodické a rytmické nástroje, naslouchání druhému a sladění do společného rytmu a tempa, rozvíjení meziosobních vztahů

Dítě a společnost

pěvecké činnosti: zaměření na lidové písně

hudebně-pohybové činnosti: lidové tradice – lidové hry a tance

poslechové činnosti: spojení s regionálním děním

instrumentální činnosti: lidové instrumentální doprovody (dudácká kvinta, lidový dvojhlas – tercie)

Dítě a svět

pěvecké činnosti: zpěv písní jiných národů, etnických skupin, písně s ekologickým a přírodním tématem

hudebně-pohybové činnosti: pohybová improvizace, tance různých národů, české tance

poslechové činnosti: seznamování s etnickou hudbou

instrumentální činnosti: doprovody a improvizace v čínské pentatonice

Předpokládané činnosti s dětmi:

zaměřené na sluchové vnímání

- poslech motivačních veršů a nové písně
- zpěv písní s danou tematikou
- rytmizace říkanek, říkadel a jejich ilustrační pantomima
- slovní hry pro rozvíjení paměti, slovní zásoby a tvořivého myšlení
- dechová, artikulační a hlasová cvičení
- námětová hra Na muzikanty

- hry pohybové, hudebně pohybové, rytmické, pohybová improvizace při poslechu hudby
- Orffův instrumentář a využití zvuků předmětů kolem nás
- poslechové činnosti vážné hudby
- poslech pohádek s hudební tematikou (Ilja Hurník: Jak se hraje na dveře, Kamil Bednář: Piano jde do světa)
- hry s obrázky, grafické zachycování dlouhé a krátké slabiky (tajné písmo)

ostatní činnosti dalších oblastí, které jsou vzájemně provázané s činnostmi hudebními rozvíjející sluchové vnímání

- výtvarné a pracovní činnosti
- překážkové dráhy
- tvoření s látkami, kartony
- námětová hra Na rodinu, rybáře, malíře
- encyklopedie a jiné publikace k daným tématům jednotlivých celků
- hudební pexeso (hledání dvojic, třídění nástrojů – dechové, strunné, bicí)
- taktilní, masážní, kontaktní hry „houslař vyrábí nástroj – housle“
- hry pantomimické, simulační, hra v roli

Úvodní rituál – K navození atmosféry pro zahájení společné řízené aktivity využijeme básničku.

Spolu jsme se potkali, ruce jsme si podali (chůze společná po kruhu), až se dáme dohromady (stále se držíme za ruce, ale jdeme k sobě čelně do kruhu), tak nám bude dobře tady (couváme zpět do velkého kruhu, stále se držíme za ruce), budeme si hrát (tleskáme) a všechno zkoumat (z dlaní si vytvoříme dalekohled a zkoumáme své okolí – lidi, věci, prostředí....)

-učitelka objeví novou knihu na stole „Malované písničky“ (Fischer-Hanuš-Seydl, 1975).

Tematický celek č. 1 :

MALUJ MALÝ MALÍŘI

doba trvání: cca 14 dní

motivační text: *Červená je třešeň stříška, rudá polní mák*

žlutá citron pampeliška, černá bručoun mrak.

Oranžová pomeranč, nač si zahrajeme nač?

Čáry máry po papíře, zahraju si na malíře.

Zelená je listí louka, modrá nebičko.

Fialová křídla brouka, hnědá kafičko.

Bílá mléko papír mouka, o tom už si dávno mňouká:

kotě s kočičkou, kotě s kočičkou, kotě s kočičkou.

nabídka edukačních činností dle Gardnerovy inteligence:

- **verbální**
„sluchové“ Lotto, pexeso barvičky, hudební nástroje, obrázkové čtení, hra na tichou poštu
- **prostorová**
hra s barevnými víčky od PET lahví: skládání barevných víček do řady v přesném pořadí barev, o kterých se zpívá v písničce „Maluj malíři“
1. sloka = 1. řádek, 2. sloka = 2. řádek (děti skládají zleva doprava)
- **logicko-matematická**
hra s barevnými víčky od PET lahví: Barevné Sudoku – do čtverce 4x4 políčka, ve sloupcích a řadách jiná barva – červená, zelená, modrá, žlutá
hra: pokusy s barvou – míchání odstínů
- **přírodní**
prohlížení dětských encyklopedií o přírodě (vnímání barevných kombinací jednotlivých ročních období)
pozorování skupenství vody, pokusy se sněhem, ledem

- **interpersonální**

kooperace ve skupinách 3-5 dětí (viz Příloha F, Obrázek č. 2), tvoření skupin podle určitého zadání, domluva, organizace v průběhu úkolu a dokončení hry s obrázky, děti ve skupinách třídí slova jednoslovná, dvojslabičná, trojslabičná (viz Příloha F, Obrázek č. 3)

- **intrapersonální**

didaktická hra Emoce, přirovnávání nálady k barvám – výtvarné činnosti rozhovory o prožitcích z poslouchání cyklu „Klasika před školou“

- **tělesně-kinestetická**

pohybová a taneční improvizace se šátky a bílými stuhami (nahrávky CD – Vivaldi-Largo, Schubert-Ave Maria, Dvořák-Když mě stará matka ...)

- **hudební**

nabídka hudebních činností:

1. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace: motivační text z knihy: „Dobrý den, děti, já jsem malíř Pastelka a rád bych si s vámi dneska trochu hrál. Na co? No přece na malování. A protože jsem taky trochu muzikant, tak si k tomu malování budeme zpívat. Písnička nám povede ruku a ruka nám bude popohánět rytmus písničky. Ale nejdříve si připravíme pastelky a papír a povíme si něco o barvách“.

seznámení dětí s novou písní (Maluj, malý malíři – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky: O čem se zpívá v písničce? O jakých barvách? Co pastelky nakreslily?

hra na tělo s ozvěnou – tleskat, pleskat, rytmizace a deklamace textu písňe po čtyřech taktech

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písňe, změna síly hlasu), gestem ruky ukazujeme výšku tónů nebo využijeme fonogestiku

ze shora dolů g1,e1

ko-tě/s ko-či-čkou

čá-ry-má-ry/po-pa-pí-ře

za-hra-jem-si/na-ma-lí-ře

zdola nahoru e1,g1

čer-ve-ná-je

tře-šeň-stříš-ka

žlu-tá-ci-tron

pam-pe-liš-ka

ze-le-ná-je

lis-tí-lou-ka

hra s padákem (viz Příloha F, Obrázek č. 4)

chůze, pochod kolem padáku, učitelka hraje píseň na klavír a pro sebe si zpívá text, v určitém okamžiku zpívá text nahlas – například „*modrá nebičko*“ - děti zareagují a podle slyšeného textu najdou příslušnou barvu na padáku a stoupnou si na ní, vše se opakuje dle zájmu dětí

padák má pouze základní barvy, možné rozšířit možnosti pomocí využití barevných prostěradel doplňkových barev

Reflexe: *Jakou máš nejraději barvu? Kdybyste měly děti v ruce pastelky, co byste chtěly namalovat?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Co děláme ráno, v poledne i večer? Jakou barvu by mohlo mít ráno, den, večer, noc? Jakou barvu by mohla mít špatná, dobrá, vzteklá nebo smutná nálada?*

hra „paměťová řada“

děti sedí po kruhu, první dítě řekne: „*Malíř namaloval domeček*“, druhé dítě pokračuje: „*Malíř namaloval domeček, holuba*“, třetí dítě zopakuje a opět přidá slovo: „*Malíř namaloval domeček, holuba, stan*“ atd.

Uvědomění: naslouchání hudby, vyprávění vypravěče a pohybová improvizace a vyjádření obsahu děje hudebního díla (CD – Klasika před školou „**Nálady – den a noc**“)

- Edvard Hagerup Grieg: Peer Gynt. (ráno)
- Claude Debussy: Faunovo odpoledne (odpoledne) – PH Na dřepanou, vnímání narůstající gradace hudby
- Ludwig van Beethoven: Sonáta č. 14 cis moll „Měsíční“ (večer) – relaxace, zklidnění po honičce, naslouchání hudbě

Reflexe: *O čem nám vyprávěla hudba a pan vypravěč? Co se ti líbilo? Co bylo pro tebe těžké? Už jsi někdy slyšel podobnou hudbu? Kde?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciaci)

Evokace: *Pan malíř namaloval spoustu obrázků, co namaloval v té naší písničce?*

Uvědomění:

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, předvětí, závětí, sudého 2/4 taktu, pravidelného tepu – metrum, staccato – krátkého svižného tempa)

výchozí postavení: děti stojí za sebou po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě

pohybové provedení: nejprve rytmická deklamace jednotlivých slov či slovního spojení, toho, co namaloval – červená stříška, žlutý citron, černý mrak, nebičko, křídla brouka...

rytmická deklamace slov celé písně Maluj malíři, na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první fráze), výměna rukou (závětí, druhá fráze), poté to samé se zpěvem písně na místě a s pohybem po kruhu

obměna: první polovina dětí – tenká dřívka, kostičky (4 ks na dítě), obrázky

druhá polovina dětí – manipulace s prádlní gumou, po té výměna skupin a jejich činnosti

hra se slovy

děti z první skupiny si vylosují obrázky (př. žlutý citron, červená stříška, žlutá pampeliška, černý mrak...), každý pojmenuje a rytmicky vyťuká na jednu kostičku (zdatnější mohou zkusit rytmus na více kostičkách)

děti z druhé skupiny stojí na místě po kruhu, drží jednou rukou prádlní gumu a druhou rukou formou hry na ozvěnu „vybrnkají“ příslušný rytmus

zpěv písně, vnímání předvětí a závětí

všichni zpěv, píseň Maluj malíři

první skupina dětí dřívkem postupně po kostičkách (zleva doprava) vytukávají rytmus pravidelných osminových not – předvětí a poté vytukávají rytmus dvěma dřívky (hůlky) o sebe – závětí

druhá skupina dětí se pohybuje drobnými krůčky po kruhu (drží prádelní gumu v jedné ruce) – předvětí a poté změni směr – závětí

skupiny se navzájem vymění, aby si mohly děti vyzkoušet všechny činnosti

Evokace:

Poslouchejte pozorně a všimněte si, že při malování nebička je melodie nedokončená, malíř se dokonce podívá nahoru, jestli se mu povedla namíchat stejná barvička. Naopak v závěru písně, kdy malíř maluje hnědé kafičko, melodie klesá dolů, tato melodie je ukončená.

Uvědomění:

hra na dokončenost a nedokončenost melodie v tónice (poznání melodie beze slov, reakce pohybovým vzorcem)

nejprve se zpěvem a pohybem znázorňujeme melodii neukončenou a dokončenou, poté učitelka hraje sluchové hádanky nedokončenosti a dokončenosti melodie - hra na klavír bez zpěvu (předvětí, závětí několikrát logicky za sebou a poté různě) děti reagují správnými pohybovými vzorci

neukončená melodie – předvětí - *modré nebičko* (stoj, ruce vzpažit vzhůru, vytáhnout se)

dokončená melodie – závětí - *hnědé kafičko* (sed skrčmo zkřížný, ruce spojit před tělem „náznak hrnečku“)

neukončená melodie – předvětí - *nač si zahrajeme nač* (stoj, pokrčovat rameny)

dokončená melodie – závětí - *zahrajem si na malíře* (sed skrčmo zkřížný, rukou náznak malování na podlahu „malíř maluje na papír“)

Reflexe: *Co se ti dařilo lépe, brnkat na prádlovou gumu na místě nebo při chůzi? Jak se ti dařilo poznat dokončenou nebo nedokončenou písničku? Zdálo se ti něco pro tebe obtížné?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Děti, kdo z vás ví, co se stane, když se brčkem fouká do kelímku s vodou? Pojd'te to prozkoumat.*

Uvědomění: dechové cvičení: každé dítě má *brčko s kelímek naplněným do jedné třetiny vodou*, na jeden výdech dítě co nejdéle bublá, poté reaguje na dlouhý a krátký - přerušovaný tón na flétnu, který hraje učitelka

„chytáme déšť“ - stojíme s mírně pokrčenými pažemi směřujícími do stran, předloktí i dlaně směřuje vzhůru (jako svícen), nádech a postupný pružný výdech – jsme strom a sfoukáváme kapičky deště z lístečků a větviček, úplný výdech na „ssss“ – sbalit se do lehkého předklonu, opakovat 3 – 4x

gymnastika mluvidel: *rty* – „klaun“ střídání úsměvu a mračení, *jazyk* – „koníček“ mlaskání jazykem na patře, „malování stropu štětkou“ - pohyb jazyka zezadu dopředu na patře, *dolní čelist* „zívání“

hra s kelímky a s barevnými víčky PET lahví: děti sedí po kruhu, zavřou oči a vyslechnou si učitelku nebo určené dítě, které lehkým tónem zazpívá první sloku písničky: *Maluj malíři*, poté děti otevřou oči a samostatně na svoji destičku řadí v přesném pořadí barevná víčka, jak se o barvách zpívá v písničce, to samé udělají po vyslechnutí druhé sloky a to do druhého řádku zleva doprava (viz Příloha F, Obrázek č. 5, 6)

hra na bubeníky: prázdné kelímky otočíme a bubnujeme lehce břichy prstů, celými nataženými uvolněnými dlaněmi (pravá ruka, levá ruka, obě najednou, střídát pravou a levou) do rytmu klasické nahrávky *Joseph Haydn: symfonie č. 94 G dur, pravidelná pulsace, metrum při zpěvu písničky Maluj malíři*

hra se slovy: děti stojí po kruhu a říkají postupně jedno slovo z věty (*Skákal-pes-přes-oves- přes-zelenou-louku. Kočka-leze-dírou-pes-oknem.*), poté opět děti říkají postupně jednotlivá slova z vět, podle toho na koho učitelka ukáže (na přeskáčku)

kolečko rodiny bubnů: po kruhu klečí či stojí děti s různými bubny (různé druhy a velikosti bubnů, bubínků...) děti bubnují podle svého nebo do nahrávky a na signál - zvoneček nebo zastavení hudby, posunou se o jedno místo vpravo. Opakujeme, až se všechny děti vystřídají u všech bubnů (viz Příloha F, Obrázek č. 7)

Reflexe: *Jaké to bylo, stát se bubeníkem? Na který buben se ti hrálo nejlépe a proč?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciacie)

Evokace: *Pan malíř si vyjel na výlet autem. Cestou natrefil na zvláštní semafor. Neukazoval barvy, ale vydával zvuky. Pojďte si na takové cestování zahrát.*

Uvědomění:

hra na cestování: učitelka hraje na flétnu různě dlouhé tóny, děti (řidiči auta) na dlouhý tón jedou, na krátký tón se zastaví

hra s flétnou: děti stojí v půlkruhu, nohy mírně roznožené, učitelka zahraje na flétnu jeden tón (krátký = děti tlesknou, dlouhý = děti plesknou o stehna s mírným předklonem a výdrží)

hra s obrázky: učitelka postupně ukáže obrázek od jednoslabičného do čtyřslabičného slova, společně s dětmi demonstruje dlouhou a krátkou slabiku s rytmickou deklamací (tleskání, pleskání), po pochopení úkolu už jen ukazuje obrázky a s výraznou artikulací dlouhé a krátké slabiky pojmenovává (*míč, ta-líř, bá-bov-ka, pam-pe-liš-ka*), děti samostatně vyjadřují tleskáním, pleskáním

hra s tužkou: pokus o grafický záznam, čárka x tečka (dlouhé a krátké slabiky x dlouhý a krátký tón)

hra s Orffovy nástroji: zkoumáme, na který se lépe zahraje dlouhý či krátký tón (nabídka: ozvučná dřívka, činel, triangel, tamburína, bubínek, drhlo, metalofon, xylofon, zvonkohra sopránová), společné muzicírování, improvizace, opakování písňe Maluj malíři

Reflexe: *Jak se ti dařilo poznat dlouhý a krátký tón? Co bylo pro tebe jednodušší – tóny zapsat nebo vytleskat?*

2. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání), procvičování správné techniky dechu, vnímání a rozlišování výšky tónů

Evokace: *společný zpěv, opakování písňe „Maluj malý malíři“*

hra s Julkami (viz Příloha F, Obrázek č. 8, 9, 10)

seznámení s Julkami (jednotónové ladičky), zkoumáme jejich tóny, jak s nimi zacházet - rozdáme každému dítěti náustek a jednu „Julku“ v C dur akordovém ladění (celkem pro 12 dětí - 2x (c1,e1,g1,c2,e2) + g malé a g2), ostatní trénují pouze na náustku a po chvíli se vystřídají (ladičky se mohou měnit, ale náustek si děti z hygienického hlediska ponechávají po celou dobu hry, po ukončení činnosti náustky vypláchnou vlažnou vodou)

Uvědomění: procvičování správné techniky dechu – dlouhý (sfoukáváme svíčku) a krátký výdech, přerušovaný (upouštíme balónek) výdech bez dalšího nadechnutí, pouze na jeden nádech

hra na ozvěnu: učitelka rytmitizuje slova z písňe „Maluj malíři“ a děti opakují hrou na Julky se správnou délkou slabik (krátké a dlouhé samohlásky),

například: čer-ve-ná ° ° _ stří-ška _ ° mo-dré ° _

obměna: učitelka hraje na flétnu bez opory slov – delší a kratší tón – děti na Julky opakují rytmičný celek

v případě většího počtu dětí – doplnit hrou na metalofon, zvonkohru (2 kameny c1, g1) a hůlky nebo brčka a kelímky částečně naplněné vodou

obměna - hra s Julkami (porovnáváme výšku tří tónů - akord) rozdáme tři Julky (c1,e1,g1) a společně s dětmi zkoumáme jejich výšku – nejnižší, střední, nejvyšší (pro zpevnění představy výšky tónů si děti stoupnou na připravené schůdky třech velikostí od nejnižšího po nejvyšší, děti pomocí fonogestiky (nebo rukou naznačují výšku tónu) ukazují, jak tři děti postupně hrají (c1,e1,g1 a zpět od nejvyššího g1,e1,c1)

nasloucháme kvintakordu C dur a jeho rozložené podobě (Ov-čá-ci)

zpěv písňe Ovčáci čtveráci

hra na orchestr: zpočátku je učitelka dirigent a později její roli převezmou děti

Ovčáci, čtveráci šesti dětem rozdáme Julky – 2x (c1,e1,g1) a stoupnou si na správný stupínek dle k dané výšce tónu

vy jste našli vičku, i tu čočovičku (skupina dětí vytukává metrum osminových not na dřívka)

vy-pás-li (jedno dítě hraje na kameny metalofonu - e1,d1,c1)

Reflexe: *Co se ti dneska líbilo? Bylo ti něco nepříjemné? Jaké to bylo stát se dirigentem?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

hra na telefonování: děti mají papírové mobily s čísly, úkolem je vytukat řadu čísel na číselníku dle instrukcí učitelky nebo určeného dítěte (čísel 3 – 5), při plnění úkolu opakují nahlas číselnou řadu, která byla zadána

obměna: zanechání vzkazu, záznamník - učitelka vyzve telefonem dítě, řekne větu nebo 5 slov bez vzájemné souvislosti a dítě zopakuje. Příklad: „*Haló Terezko - kolo, zmrzlina, Vánoce, písek, lyže*“

CD – Klasika před školou **„Bicí nástroje“**

Evokace: *Děti, kdo z vás už byl v divadle nebo na koncertě? Kdo z vás viděl a slyšel opravdový orchestr i s dirigentem?*

Uvědomění: návštěva v říši paní Hudby, poznáváme bicí nástroje a hrajeme na ně...

Georges Bizet: Předehry z opery Carmen (činely)

Maurice Ravel: Bolero (bubínek)

Joseph Haydn: symfonie č. 94 G dur (tympány)

Hudba z pražské Lorety (zvony)

prohlížení si obrazového materiálu (bicí nástroje), reakce na výraz hudby, výrazná chůze s vysokými koleny, narovnaná záda, vzpřímený postoj, pochod, hra na nástroje „jako“ – činely, bubínek, tympány, protahování šijových svalů – hra na zvon, cvičení s hlavou, relaxace

Reflexe: *Co se ti líbilo na dnešním hraní s bicími nástroji? Bylo ti něco nepříjemné? Co by sis chtěl znovu vyzkoušet?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciaci)

Evokace: *Dneska si děti zatančíme. Věděl by někdo, co je to tanec? A umí někdo tančit? Není tanec jako tanec. Například rockový, tanec na plese, baletní tanec, tanec krasobruslařky, folklórní tanec. Věděl by někdo, jak se tančí folklórní tanec? Pojdte si to vyzkoušet.*

Uvědomění: základní kroky – *chůze po obvodu koberce + postoj, poloha rukou v bok či držení šátku v jedné ruce, pomáháme udržet rytmus ozvučnými dřívky*

přisuný krok s lehkým poskokem stranou tělem do kruhu, ven z kruhu, změna směru na domluvený signál

dvouposkočný krok s vysokými koleny, „čertík“, otočka na čtyři doby (pomocná slova: ven z kruhu, do kruhu)

jednoduchý taneček s lidovými prvky folklórního tance propojené se zpěvem (Já mám koně)

Reflexe: *Jak sis dneska zatančil? Komu se pletly nohy? A kdopak nám vypátrá, zjistí, jak se folklórní tanečníci oblékají?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciaci)

Evokace: *Pan malíř Pastelka se vrátil z koncertu a namaloval muzikanty, které slyšel hrát. Poznáte podle obrázků, kteří muzikanti hráli na koncertě?*

Uvědomění:

hra s obrázky: pojmenování muzikantů (rytmizace slov – slabiky, zdůraznění artikulací dlouhé a krátké slabiky s pomocí tleskání=krátce a pleskání o stehna=dlouze, poznávání podle nahrávky, pantomima hraní na nástroje – děti si vybírají, kterými muzikanty by se chtěly stát a když ho slyší, zvednou příslušný obrázek, určí počáteční hlásku

hra s flétnou: hádanka, poznáváme melodii dětské písně (Skákal pes, Kočka leze dírou, Travička zelená, Prší), pomocí polohy rukou pokusit se o vyjádření pohybu melodie první části písně Skákal pes, Kočka leze dírou (melodie stoupající a klesající)

dechové cvičení: joginský dech (nádech a výdech jednou nosní dírkou), syčení jako pára „ssssssssssss“, vláček „šššššššššš“, papíňák „cccccc“, „ffffff“

gymnastika mluvidel: *rtý* – „děda bafá z fajfky“ střídáme napětí a uvolnění rtů, oddálení rtů od sebe, *jazyk* – „korýtko“, „bonbón“ máme zavřená ústa a jazykem přejíždíme na vnitřní straně tváře, *dolní čelist* – „kapřík“ otevíráme a zavíráme ústa

zpěv písni: děti utvoří čtyři skupinky = na zemi leží čtyři obrázky (Skákal pes, Kočka leze dírou, Travička zelená, Prší), děti se mezi sebou poradí, o čem je jejich písnička. Až ji uslyší na flétnu, chytanou se za ruce a při chůzi ve vázaném kruhu zazpívají příslušnou píseň s doprovodem flétny. Pro podporu harmonie, můžeme použít klavír či kytaru (C dur, D dur).

Reflexe: *Který hudební nástroj rády tvoje uši poslouchaly? Kterou písničku rád zpíváš?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciac)

Evokace: *Vzpomínáte si, jak jsme si hráli na cestovatele autem? Když jsme slyšeli dlouhý tón, tak jsme s autem jeli nebo stáli? A co když jsme slyšeli krátký tón? A dneska si naše uši vyzkoušíme při hře s novinami. Poznájí dlouhý a krátký tón?*

Uvědomění:

hra s novinovým papírem: učitelka hraje na flétnu různě dlouhé tóny, děti sedí na koberci a podle délky vytrhávají papír – dlouhý tón – dlouhý pruh, krátký tón – kousek papíru, vše padá na hromádku, kterou poté děti roztrídí na krátké a dlouhé kousky

hra se slovy: učitelka říká slova se zřetelnou a zdůrazněnou délkou slabik, děti skládají do řádku své natrhané dlouhé pruhy a malé kousky papíru, poté ukáží a zopakují nahlas

hra s Orffovy nástroji, skupinky nástrojů: dřevěné (hůlky, drhlo, rourový bubínek, zátky), různá chřestidla, metalofon + zvonkohra, buben nebo činel

– volný výběr dětí (střídání), seznámení s nástroji a se správnou technikou hraní

Učitelka jako dirigent postupně ukazuje na jednotlivé skupinky, procvičujeme vnímání not osminových, čtvrtových, půlových a celé doby. Děti si pomáhají slovy, co malíř dělá (celý jeden čtyřdobý takt).

Ry-chle-bě-ží-rych-le-bě-ží – chřestidla, různé tuby – osminové doby

pan-ma-líř-jde – hůlky, zátky – čtvrt'ové doby

stává-z postele – metalofon, zvonkohra (kvinta, dva kameny) – půlové doby

spí – činel nebo buben – celá nota

zpěv 1. poloviny písně 1. a 2. sloky po skupinkách (učitelka ukazuje, poté dítě),
chřestidla předehra

hůlky, zátky: *Červená je třešeň stříška* (čtvrt'ové doby)

metalofon, zvonkohra: *rudá, polní* (půlové doby) činel nebo buben: *mák* (celá nota) atd.

zpěv celé písně: improvizace dětí na nástroje, hrají všichni současně

Reflexe: *Který nástroj nejraději posloucháš? A který se ti líbil na dnešním koncertování ve školce?*

Tematický celek č. 2 :

VÍŘÍ BÍLÉ PEŘÍ, TIŠE PADÁ SNÍH

doba trvání: cca 14 dní

motivační text: *Víří, víří bílé peří, tiše padá sníh.*

Kolikpak ho asi leží v hebkých závějích?

Nikdo nikdy nezměří, kolik sněhu nasněží.

Víří, víří bílé peří, tiše padá sníh.

Kolikpak ho asi leží v hebkých závějích?

nabídka činností dle Gardnerovy inteligence

- **verbální:**

pexeso s motivem „hudební nástroje“ – třídění na rodinu dechových, strunných, bicích nástrojů, hledání dvojic, vyhledávání a pojmenovávání skupenství vody – dětské encyklopedie, obrázkové čtení se zimní tematikou, říkadla propojená s grafomotorikou (Běžela liška po ledu)

- **prostorová**

Kimova hra, sněhové labyrinty, stavby sněžných domků – iglů z kartonů, látek, provlékání tkaničky – papírová brusle

- **logicko-matematická**

pokusy se sněhem, ledem, pozorování tvaru vločky, střípky ledu, didaktická hra Logico Primo, Logico Picollo

- **přírodní**

při pobytu venku - pozorování tvarů, velikosti a barvy mraků, změn v přírodě – ráz krajiny v okolí, stromy, keře, péče o ptáčky a veverku na školní zahradě (dosypávání slunečnicových semínek)

- **interpersonální**

hra na učitele – slovní vysvětlování postupů při výtvarných a pracovních činnostech, zadání k úkolům – pracovním listům pro předškoláky, děti samostatně vysvětlují svým vrstevníkům

- **intrapersonální**

při relaxačních chvílkách vnímání svého dechu, prožívání hry na Orffovy nástroje – zkoumání jejich zvuků

- **tělesně-kinestetická**

pohybové improvizace při hudbě, překážkové dráhy, nakloněná rovina – skluz, chůze s oporou, přeskoky s odrazem a s oporou, převaly, kotoul (hra na ledního medvěda...)

- **hudební**

nabídka hudebních činností:

1. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace - motivační text z knihy: *A co takhle namalovat vločky sněhu, které se potichu snášejí na zem? Ale pozor, sníh je bílý a na bílém papíru by nebyl vidět. Nevadí, nakreslíme ho barevně. Třeba modře. Mistr si to může dovolit.*

seznámení dětí s novou písní (Sníh – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky: *O čem se zpívá v písničce? Co nikdo nikdy nezměří? Opravdu by to nešlo změřit?*

hra na tělo s ozvěnou – tleskat, pleskat, rytmizace a deklamace textu písně po čtyřech taktech

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písně, změna síly hlasu)

ze shora dolů g1,e1	ví-ří-ví-ří-bí-lé-pe-ří	ti-še-pa-dá-sníh
	ko-lik-pak-ho-a-si-le-ží	v heb-kých-zá-vě-jích
zdola nahoru e1,g1	nik-do-nik-dy-ne-změ-ří	ko-lik-sně-hu-na-sně-ží

hra na honičku sněhových vloček s větrem – poslech CD nahrávky G. F. Händel Koncert pro harfu, kytaru s orchestr 1. Část Andante allegro (CD: L. Brabec Guitar Concertos)

vnímáme a reagujeme pohybem na *hru kytary s harfou* (běh drobnými kroky se stuhou v ruce), *hru celého orchestru* včetně smyčců (housle, viola...) děti udělají dřep

Reflexe: *Dařilo se ti poznat, kdy hraje kytara s harfou? A jak jsi to poznal?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Tak si děti představte, včera mě to málem odfouklo. Strhla se večer taková sněhová bouře. Už někdo z vás také zažil takovou sněhovou vánici se silným větrem? V písničce se zpívá, že víří bílé peří, co to znamená? Pojd'te si na takový sněhové víření zahrát.*

Uvědomění: CD nahrávka: Antonio Vivaldi „Čtvero roční období“

Presto (bouřka) děti ve volném prostoru vyjadřují pohybovou improvizací s bílou stuhou ze záclony divokou sněhovou bouří, na začátku skladby reagují štronzem na krátkou pauzu, kdy nástroje nehrají, v průběhu reagují na signál trianglu „vír“ - točení na místě dokola celým tělem, jen paží se stuhou a jiné variace, které děti napadnou. Vír = vždy na jednom místě.

Largo (zima) děti leží na koberci, relaxují, stuhu si dají na libovolné místo (jako polštářek, přikryjí bříško, oči...) učitelka chodí mezi dětmi, pohladí jedno dítě a lehne si na jeho místo, vybrané dítě vstane a lehkým tanečním krokem se správným držením těla a hlavy chodí mezi dětmi a pohladí další dítě, hra končí, až se všichni vystřídají.

Reflexe: *Dnes jsme si zahráli spolu na divokou sněhovou vánici a na klidnou zasněženou krajinu. Jak jste se cítili? Chtěl by nám někdo o tom vyprávět?*

navazujeme výtvarnou aktivitou artefietikou, 2 papíry: vyjádření pocitů, nálady barvou při poslechu nahrávek (*Presto*, *Largo*), před vlastní aktivitou vedeme s dětmi filozofování o emocích, náladách – kdy a proč...vymýšlení možného příběhu, který nás napadá při poslechu obou skladeb

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciac)

Evokace: *Děti a kdo z vás už viděl, co dokáže nakreslit mráz na oknech a na louži? A co nemá mráz rád? Pojd'te si na to zahrát.*

Uvědomění:

hra se slovy: děti stojí po kruhu, učitelka uprostřed kruhu říká a pohybově ztvárňuje, přibližuje se pomalu k dětem: „*Já jsem mráz, spálím vás*“, dítě se zachrání, že rychle řekne jakékoliv slovo či slovní spojení, které má souvislost s teplem (horký čaj, zaběháme si, čepice, topení, oheň)

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, předvětí, závětí, lichého 3/4 taktu, pravidelného tepu – metrum, těžká doba)

výchozí postavení: děti stojí za sebou po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě

pohybové provedení: rytmicky těžká doba slovního spojení dvou slov do třídobého taktu, nejprve sama učitelka říká slovní spojení a děti jako ozvěna opakují: *víří, víří ...bílé peří...tiše padá...bílý sníh*

rytmická deklamace slov celé písně Víří sníh, na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první fráze), výměna rukou (závětí, druhá fráze)

zpěv písně, děti stojí na místě, jsou rozděleny na liché x sudé (bílý x modrý fáborek z krepáku kolem krku), liché děti udělají na první takt krok (vnímání třídobého taktu) doprostřed kruhu a na druhý takt udělají krok zpět na původní místo, 3 a 4takt to samé provedou sudé děti a tak se střídají po celou dobu písně

zpěv písně s pohybem po kruhu - předvětí, závětí změna směru

Reflexe: *Chtěl by nám někdo něco říct, co se mu dneska líbilo ze všeho nejvíce a na co by si znovu rád zahrál?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciac)

Evokace: *Dneska si děti zahrajeme na sněhovou bouři, vánici? Co myslíte, jak taková vánice sněhových vloček může vypadat? Kdo za tu vánici může? Proč sněhové vločky při ní nepadají k zemi lehce?*

Uvědomění:

dechová cvičení: s papírovou vložkou, usměrňování výdechového proudu, nádech – výdech (s fonací), líbí se nám, jak sněží „jéééééé“, jsme překvapeni „júúúúúú“, kdo si chce hrát „jáááááá“, gymnastika mluvidel: rty „frkání koníčka“ rozkmitání obou rtů prudkým výdechem, jazyk „kyvadlo, sekačka“ vodorovný pohyb jazyka v pootevřených ústech, „kočička“ krouživé pohyby po horním a dolním rtu, olizování, dolní čelist „výtah jede dolů“ spouštění uvolněné dolní čelisti – výdrž na 5 dob

hra se slovy: děti stojí vedle sebe po kruhu a postupně řeknou slovo v přesném pořadí věty „Víří-víří-bílé-peří-tiše-padá-sníh.“ poté podle ukazování učitelky na přeskáčku

pohybová pantomima vyjádření obsahu textu písně Sníh, propojení – část dětí zpívá, část hraje na zvonivé nástroje, část předvádí „film“ pohyb

hra se zvonkohrou: postupně od nejvyššího tónu a2-e2-h1-a1-e1-h malé, ztvárnění pohybu melodie gestem ruky, vymýšlení slovního přirovnání (padá sníh, sněhové vločky se snáší na zem, vítr do nich foukl a letí vzhůru...)

hra na orchestr a dirigenta: motivace na pozornost: děti říkají po jednotlivých slovech větu: *Víří-víří-bílé-peří-tiše-padá-sníh.*

dítě, na které vyšlo poslední slovo, si vybírá nástroj - nejdříve ukážeme správnou techniku držení nástroje, jeho správné rozezvučení bez křečovitého držení - učitelka (dirigent), později určené dítě ukazuje: začíná (predehra) 3x činelka s paličkou, poté - metalofon s dvěma kameny e1 a a1, činelky, triangly, zvonečky – těžká doba na první dobu třídobého taktu „padá sníh“, zvonkohra postupně od nejvyššího tónu a2-e2-h1-a1-e1-h malé, celkem 2x, přidají se se zpěvem děti a na závěr - činel s plstěnou paličkou – těžká doba zahráná s citem.

Reflexe: *Kdo by chtěl něco říct k tomu, na co jsme si dneska hráli? Co ho bavilo a co se mu třeba nelíbilo?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Kdo už se někdy brodil závějemi, hlubokým sněhem? Jak to asi vypadá, když člověk zapadne?*

Uvědomění: hra na vnímání nálady vyjádřené hudbou, tempem, stálostí, pravidelností, gradací: děti vyslechnou ukázkou nahrávky CD Edvard Grieg a pohybově vyjádří

In the Hall of the Mountain King (drobné, lehké, rychlé krůčky s vyhýbáním v prostoru třídy, na signál – triangel – sluchová figura v pozadí „se přilepí“ ve dvojicích ramenem, zadečkem, kolenem, čelem...dle předem dohodnutou částí těla)

Dance of the Mountain King's Daughter (dlouhé, těžké, pomalé kroky naznačující chůzi v hlubokém sněhu)

hra „šlapeme v závějích“ (viz Příloha F, Obrázek č. 11)

děti sedí nebo klečí po kruhu, každé dítě má v ruce nástroj (malá činelka s paličkou, triangel, zvoneček s paličkou, velký činel s paličkou, metalofon s kamenem e1 a a1) děti hrají jemně na první dobu třídobého taktu – pomůžou si slovy: **pa-dá-sníh** - předehra 2x a pak děti pokračují ve hře a zpívají první část písně Víří, víří, bílé peří...mezitím jedno dítě chodí uvnitř kruhu a přešlapuje dlouhými kroky bílé pruhy papíru „závěje“, po skončení písně ukáže na jednu „závěj“ učitelka otočí a řekne řadu obrázků a dítě přesně zopakuje řadu slov (delší pruh 4-5 slov, kratší pruh 3 slova), vybere na své místo dítě z kruhu, převezme jeho nástroj a hra se opakuje do vystřídání všech dětí

hru s pruhy 3-5 obrázků, můžou kdykoliv děti hrát ve dvojicích během dne, obrázkové série jsou otočené, jedno dítě otočí a přečte zleva doprava (obrázkové čtení) a druhé zopakuje v přesném pořadí, v roli se střídají

Reflexe: *Líbilo se ti více hrát na nástroj nebo chodit v závěji? A proč?*

2. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace: společný zpěv, opakování písně „Sníh“

Uvědomění: rytmizace, hra na tělo, vnímáme 6/8 takt

Jaký by mohl být sníh? (dvouslabičná, trojslabičná slova),

hra na ozvěnu: učitelka rytmizuje 6/8 takt s tleskáním s důrazem na 1 a 4 dobu (2,3,5,6 doba odlehčená), děti opakují

dvouslabičné slovo + slovo sníh:	pa-dá-sníh/pa-dá-sníh	bí-lý-sníh/bí-lý-sníh
	zmrz-lý-sníh/zmrz-lý-sníh	čís-tý-sníh/čís-tý-sníh
trojslabičné slovo (Jaký je sníh?)	bě-loun-ký/čís-t'oun-ký	stu-de-ný/za-mrz-lý
	třpy-ti-vý/ mra-zi-vý	roz-tá-tý/roz-tek-lý

hra s Julkami – rozdáme šesti dětem Julky (a2,e2,h1,a1,e1,h malé), stojí v řadě v přesném pořadí, hrají postupně od nejvyššího „padá sníh“ a od nejnižšího tónu „vrána vzlétla do nebe“

ostatní demonstrují pohybem klesající a stoupající melodii, po té se děti otočí zády a podle toho co slyší, pohybem naznačí, zda padá sníh či vzlétla vrána

obměna: reakce na vzestupnou a sestupnou melodii, děti rozdělíme do dvou skupin (vrány a sněhové vločky), učitelka hraje na klavír hádanku v podobě tónů, které zazněly ve hře s Julkami a pouze jedna skupina reaguje na svoji melodii (dětí – vrány s imitací křídel se proběhnou po třídě, děti – sněhové vločky se proběhnou po třídě s bílými stuhami)

Reflexe: *Čím jsi byl raději, vránou nebo sněhovou vločkou? Líbí se ti více písnička o vráně nebo o sněhových vločkách? Proč?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: učitelka tajemným hlasem říká: *Zmrzlý zámek v dáli čeká, zmrzlý sad a zmrzlá řeka, spojíme se na ten led a dokážeme vespolek, co by jeden těžko sved.*

hra na roboty: analýza věty na slova a poté na slabiky slov

Zmrzlý-zámek-v dáli-čeká, zmrzlý-sad-a-zmrzlá-řeka.

Zmr-zlý-zá-mek-v dá-li-če-ká, zmr-zlý-sad-a-zmr-zlá-ře-ka.

Uvědomění: CD – Klasika před školou „**Posloucháme varhany**“

nasloucháme hudbě (Bohuslav Matěj Černohorský: Toccata C dur, Joaquin Rodrigo: Fantasia para un gentilhombre), nasloucháme doprovodnému vyprávění pana Antonína - představujeme si, že jsme na zámku, posloucháme varhany a hrajeme si na krále a královny, hrajeme si na malé myšky

Reflexe: *O jakém hudebním nástroji jsme se dneska dozvěděli mnoho zajímavého? Ano, jsou to varhany. Jak si se cítil, když jsi je slyšel hrát? Napadlo tě něco? Co sis představoval?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciacce)

Evokace: Kdo by z vás věděl, co je to kvapík, polka, mazurka?

Uvědomění: kvapík, polka – 2/4 takt, základní poskočný krok vpřed jednou nohou, střídavě pravou a levou, poskočný krok stranou CD nahrávka - B. Smetana Louisina polka

mazurka – 3/4 takt píseň Měla babka, CD nahrávka Nic nedbám

Reflexe: *Co dělaly tvoje nožky při tanci? Už jsi někdy tančil? A viděl jsi tancovat dospělé v televizi? Co by sis znovu zatančil, polku nebo mazurku?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Děti, kdo z vás už někdy slyšel operu? A co to vlastně taková opera je? Pojd'te si na ni společně zahrát. Ale nejdříve se musíme pořádně rozezpívat.*

Uvědomění: dechová cvičení: nádech a dlouhý výdech s fonací „vláček houká před tunelem „húúúúú“, auto trúbí „túúúúú“, kravička bučí „búúúúúú“, meluzína hučí „húúúúú“ (měníme polohu hlasu nahoru a dolu)

gymnastika mluvidel: rty voláme na kočičku „ččččč“ našpulit rty, had syčí „ssss“ široký čelistní úhel, jazyk „počítáme zuby jazykem“ otevřená ústa – ukážeme zuby, dolní čelist „žvýkáme žvýkačku“, „králíček kouše mrkvičku“ našpulit rty a pohybovat

hra na řetěz: děti stojí v kroužku, učitelka vytleská jeden rytmický celek a děti postupně opakují

obměna: učitelka zazpívá melodický úryvek, například synkopu slu-ní-čko svítí, obměna: děti sedí v kroužku, před sebou mají obrázek čtyřslabičného slova a postupně říkají a vytleskávají svůj vymyšlený rytmus

hra na operu: zpívaná otázka (učitelka) a zpívaná odpověď celou větou (děti), př. Jakou máš dnes náladu? Volíme otázky dle vyspělosti dětí.

hra na dirigenta: zpěv známých písní s dirigentskými gesty (2/4 takt), pomocí gest ruky reagovat na melodickou linku (stoupající a klesající melodie)

Reflexe: *Jak jste se cítili v roli operního pěvce? Jaké to bylo, neustále zpívat a nemluvit?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Už jsme si tu spolu hráli na různé muzikanty, poslechli jsme si různé rodiny nástrojů. Kdo si vzpomene? Ano, rodina bicích, smyčců, dechových, strunných. A teď si děti představte, že se některé nástroje zatoulaly, pomůžete mi najít jejich rodiny?*

Uvědomění: hra na ztracené nástroje – poznáváme hudební nástroje podle sluchu, vzhledu - fotografie, pojmenováváme je, prozkoumáváme doopravdický nástroj – housle

navštívíme rodinu smyčců – tatínek kontrabas, maminka violoncello, dítě housličky (obrázky, zvukové ukázky), přirovnávání emocí – například violoncello: maminka je smutná, pročpak asi, co se stalo? A teď se rozzlobila, usmívá... pojmy smyčcový orchestr, duet, trio, sólo

rozhovor orchestr s harfou a kytarou – nejdříve děti seznámíme na obrázku s nástroji a s jejich zvukovou kulisou,

hudebně pohybová hra na vnímání sluchové figury v pozadí: *CD L. Brabec Guitar Concertos (Koncert pro harfu, kytaru a orchestr B dur-Andante allegro)*

děti v prostoru třídy běhají se stuhou v ruce, když slyší duet - rozhovor harfy a kytary, když uslyší hrát celý smyčcový orchestr, udělají dřep

Reflexe: *Chtěl by ses stát muzikantem? Jaký by sis vybral nástroj? A proč?*

Tematický celek č. 3 :

Z ČERNÉ ZEMĚ VEN, ROSTE ROVNÝ KMEN

dobu trvání: cca 14 dní

motivační text: *Z černé země ven roste rovný kmen,*

roste z hlíny k nebi vzhůru, má krabatou hnědou kůru

košatí se do azuru, plody obalen.

Z černé země ven roste rovný kmen,

když je vítr, tak se třese, když je ticho, nepohne se,

modrou klenbu nebe nese, plody obalen.

nabídka činností dle Gardnerovy inteligence

- **verbální**
vyhledávání v encyklopediích a obrázkových knížkách pro děti, nové názvy jehličnatých a listnatých stromů, pexeso – plody a listy stromů
pracovní list – grafické vzorce, děti přiřazují obrázky se správnou délkou slabik (viz Příloha F, Obrázek č. 12, 13, 14)
- **prostorová**
dřevěné puzzle proměn stromu dle časové posloupnosti
výroba stromu z odpadového papíru – mačkání a tvarování papíru (kmen, větve, větvičky), lepení
- **logicko-matematická**
porovnávání semen rostlin (velikost, tvar, povrch, barva)
- **přírodní**
experimentování – pokusy, klíčení různých semen, pozorování růstu rostlinky od semínka
didaktická hra Logico Piccolo – soubor didaktických listů Prvouka – Rostliny v lese, na poli a v zahradě
- **interpersonální**
společné stavby zahrádek, lesů, sadů-propojování sítí cestiček

- **intrapersonální**

zkoumání povrchu kůry hmatem – jak na nás působí, co je x co není příjemné

- **tělesně-kinestetická**

dramatické ztvárnění lesa pohybem a zvukem

ztvárnění stromů a keřů prostřednictvím různých poloh dolních a horních končetin

- **hudební**

nabídka hudebních činností:

1. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace - motivační text z knihy: *Já vím o stromu, na kterém roste něco nám, nám. Kůra stromu je hnědá, koruna zelená a v ní svítí červená jablička jako malé lampióny. Dobrou chuť*

seznámení dětí s novou písní (Strom – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky *O čem se zpívá v písničce? Jakou má strom kůru? Kdy se třese? Kdy se ani nepohne?*

hra na tělo s ozvěnou – tleskat, pleskat, rytmizace a deklamace textu písně po čtyřech taktech

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písně, změna síly hlasu)

ze shora dolů g1,e1	když-je-ví-tr/tak-se-tře-se	když-je-ti-cho/ne-poh-ne-se
	mo-drou-klen-bu/ne-be-ne-se	

zdola nahoru e1,g1	ros-te-z hlí-ny/k ne-bi-vzhů-ru
	má-kra-ba-tou/hně-dou-ků-ru
	ko-ša-tí-se/do-a-zu-ru

poslech nahrávky CD, vnímání pomalé a rychlé hudby

J. S. Bach: Koncert b moll, 2. část Largo (CD: L. Brabec Guitar Concertos)

„procházíme se lesem mezi stromy“

pomalá chůze v prostoru, lehké našlapování, vzpřímené držení těla – pomalá chůze na místě, „přilepení“ špiček nohou, zvedáme jen paty střídavě levou a pravou, vzpřímené držení těla, zavřené oči

J. S. Bach: Koncert b moll, 3. část Presto (CD: L. Brabec Guitar Concertos)

„přiletěl vítr a fouká“

okolo stromu – otáčení kolem své osy s rozpažením

do větví stromu v koruně – ohnuté předloktí před sebou „mlýnek“, *nad korunou stromu* – otáčení hřbetu ruky v principu „mlýnek“ s uvolněným zápěstím nad hlavou, *do nejnižších větví u země* – v předklonu „mlýnek“ pod kolena

do silného kmene stromu – houpavě ze strany na stranu přenášení váhy nohou, nohy roznoženy a houpavě ze strany na stranu pohybujeme nataženými pažemi

Reflexe: *Co se ti líbilo více, hrát si na vítr, nebo procházet se lesem? Proč? Jaké stromy jsi viděl v lese, na zahradě, na louce?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Zavřete děti oči a představte si, že jste se ocitly na zámku, kde se prochází samé krásné princezny v šatech, všude jsou samé květiny, hraje hudba a přichází princ. Oči otevřete. Chtěly byste se do takového zámku podívat? Tady začíná pohádka o královně labutí.*

CD – Klasika před školou **„Pohádka o královně labutí“**

Uvědomění:

- co je to balet, informace o hudebním skladateli (Petr Iljič Čajkovskij: Labutí jezero)
- nasloucháme vyprávění příběhu o princovi a zakleté princezně Odetě do královny labutí
- hrajeme si na balet, tančíme labutí tanec na špičkách, lehce máváme křídly, představujeme si, že plujeme po jezeře nebo letíme ve vzduchu jako labutě
- tančíme na plesu (princ si vybírá nevěstu na plesu, zapomíná na zakletou princeznu), děti tleskají do rytmu ohnivého tance španělských tanečnic, poté

tančí jako španělské tanečnice (ruce nad hlavou a otáčí se na místě dokola, obměna: tančí s jedné strany místnosti na druhou s vyhýbáním)

- pohybová improvizace se šátky (princezna Odeta se smutně vrací k jezeru, tam čeká zlý čaroděj a chce ji zničit- rozpoutá bouři, divoký vítr, přijíždí princ a princeznu zachrání)
- relaxace, děti leží na koberci, pod hlavou vlastní polštářek, mají zavřené oči (Odeta tančí svůj poslední tanec jako labuť) příběh šťastně končí

Reflexe: *Chtěl bys někdy tančit balet? Jak se ti tančilo na špičkách?*

středa – hudebně-pohybové činnosti(vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciací)

Evokace: *Děti, kdo z vás už někdy zasadil semínko? A co vám z něho vyrostlo? Podívejte se na tuto obrovskou šišku, uvnitř je malé semínko a z něho vyrostl takový vysoký strom, na který se díváme z okna naší školky. Trvá to dlouhý čas, než takový velký strom vyrostl z malého semínka.*

Uvědomění:

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, předvětí, závětí, sudého 2/4 taktu, pravidelného tepu – metrum čtvrt'ových dob, velmi pomalého tempa)

výchozí postavení: děti stojí za sebou po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě

pohybové provedení: nejprve rytmická deklamace jednotlivých slovních spojení, hra na ozvěnu, sudý takt

z černé-země-ven-brnk

roste-rovný-kmen-brnk

ro-ste-z hlí-ny

k ne-bi-vzhů-ru

má-kra-ba-tou

hně-dou-ků-ru

rytmická deklamace slov celé písně Strom, na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první fráze), výměna rukou (závětí, druhá fráze)

poté to samé se zpěvem písně na místě a s pohybem po kruhu

strom roste ze semínka velmi dlouhou dobu: pohybová ilustrace růstu stromu (semínko – z dřepu do výponu, ve velmi pomalém pohybu, pažemi volně ukláníme ze strany na stranu – vítr ve větvích koruny stromu), učitelka hraje píseň na klavír

hra na dokončenost a nedokončenost melodie v tónice (poznání melodie beze slov, reakce pohybovým vzorcem)

nejprve se zpěvem a pohybem znázorňujeme melodii neukončenou a dokončenou, poté učitelka hraje sluchové hádanky nedokončenosti a dokončenosti melodie - hra na klavír bez zpěvu (několikrát logicky za sebou a poté v různém pořadí), děti reagují správnými pohybovými vzorci

neukončená melodie – předvěti – roste z hlíny k nebi vzhůru (stoj, ruce vzpažit vzhůru, vytáhnout se)

dokončená melodie – závětí – plody obalen (dřep, držíme v náruči košík s úrodou jablíček)

Reflexe: *To musí být výška, dívat se na svět ze špičky stromů. Jaké to bylo hrát si na strom a růst hodně pomalu ze semínka až do modrého nebe?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Kdopak z vás mě poví, co žije na stromě a kolem něj? Proč jsou stromy tak důležité? Kdo to ví, kdopak z vás mi odpoví?*

Uvědomění:

dechová cvičení: posilování celého dechového aparátu, prohlubování výdechu- *syčení hada „sssss“, vítr „ffffff, ššššš“, cvrček v trávě „ccccc“, nafukování tváří* (máme v puse švestku)

gymnastika mluvidel: *jazyk-* vysouváme jazyk a vydržíme ve vodorovné poloze (roste větvička), *dolní čelist-* zazíváme si

hra na slovní řadu: analýza věty „*Z černé-země-ven-roste-rovný-kmen*“.

děti stojí po kruhu a postupně říkají po jednotlivých slovech danou větu obměna na pozornost: učitelka ukazuje na děti na přeskáčku, mění směr

hra na meluzínu

učitelka zpívá vysoký a nízký tón, stoupající nebo klesající melodii a zároveň průběh melodie ukazuje pomocí rukou, děti napodobují, poté učitelka nezpívá a pouze ukazuje pohybem ruky - tón klesá, stoupá nebo se opakuje, děti zpívají (jako meluzína) a mění polohu hlasu podle gest ruky učitelky

hra na intonační schody

vystříhneme papírové schody (pět nahoru a pět dolů), pomocí intonačních schodů si děti ukazují stoupající a klesající melodii při zpěvu na nápěv:

„Ko-čka-le-ze-nahoru – ko-čka-le-ze- dolu“ (c1,d1,e1,f1,g1,g1,g1 – g1,f1,e1,d1,c1,c1)

hra s písní „Sedí liška pod dubem“

děti si zazpívají píseň (nutné, aby ji předem znaly) Sedí liška pod dubem, ukazují si pohyb melodie rukou před tělem, písničku zopakujeme a ukazujeme si ji na papírových „intonačních schodech“.

pro uvědomění, kde melodie začíná (nahore-dole), pokračuje a končí, učitelka dává hádanky - například zazpívá dva takty a zeptá se, zda píseň může v tuto chvíli skončit (nemůže), děti dozpívají zbytek a uvědomí si, že píseň má dvě části

učitelka hraje na klavír hudební hádanku a děti zakreslí melodii do pracovního listu „intonační schody“ (stoupající melodie- kolečko, klesající melodie-křížek)

Reflexe: *Co se vám na dnešním zpívání líbilo? Bylo něco, co vám bylo nepříjemné?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciací)

Evokace: *zpěv učitelky – píseň Plot (Namaluji k tyčce tyčku, postavím z nich dlouhý plot, na plot hůlkou pro písničku, zabrnkám si doprovod. Drnky, brnky, klackem z naší trnky, drnky, brnky, brnk.) K čemu takový plot slouží? A z jakého materiálu bychom mohli plot postavit?*

Uvědomění:

hra „postavíme si dřevěný plot“

budeme pravidelně ťukat do dřevěných planěk (dřívka – pravidelné metrum čtvrt'ových dob + zpěv písně „Já do lesa nepojedu“

některé plaňky potřebují více zatlouci do země (vnímáme metrum třídobého taktu, první doba příznačná, druhá a třetí odlehčená)

dup, tlesk, tlesk

obměna: skupina dětí má buben (1 doba), skupina dětí má dřívka (2,3, doba) nebo Julky (e1,g1) – využijeme jako předehtu, mezihru, dohtu, (zpíváme v Cdur)

hra „porovnááme sudý a lichý takt“

píseň Já mám koně (2/4), Já do lesa nepojedu (3/4)

pytlíkové válečky (pomůcka z Metody dobrého startu) leží na zemi, děti sedí na patách a zavřenou pěstí rytimizují: 2/4 takt na kraji válečku zleva doprava, 3/4 takt vlevo-střed-vpravo + zpěv písní

učitelka dává hádanky (zpívá) ukázky a děti rytimizují na válečky správný doprovod

obměna: učitelka hraje na klavír (jen melodie beze slov)

Reflexe: *Jaký doprovod písně se ti líbil nejvíce? Tleskání, dupání, buben, dřívka, Julky, válečky? A proč?*

2. týden

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace: společný zpěv, opakování písně „Strom“

V jednom lese, v jednom kraji, stromy, které se podobají a přeci jsou jiný. Jaký může být strom? (rozhovor směřujeme k výšce stromů a keřů)

Uvědomění: ilustrujeme pohybem nízké tóny (dřep), vyšší tóny (výpon) podle hry učitelky na klavír, pro doplnění představy využijeme jako oporu obrázku vysokého a nízkého stromu jehličnatého i listnatého

obměna: rozlišujeme výšku tónů pouze gesty ruky od pasu po čelo

hra s Julkami, hledáme a třídíme tóny hluboké a vysoké: nejdříve učitelka zahraje ukázkou hlubokých a vysokých tónů na klavír s motivací (medvěd a ptáček)

rozdáme mezi děti Julky s tóny (g, a, h malé, c1,d1 a c2,d2,e2,f2,g2), na koberec umístíme dva obrázky medvěda a ptáčka, děti postupně zahrají dlouhý a krátký tón na svoji Julku a sednou si k obrázku medvěda či ptáčka, ostatní buď jejich rozhodnutí potvrdí či vyvrátí

v případě většího počtu dětí – část dětí má obrázek medvěda a ptáčka a dítě s Julkou podle výšky nachází kamaráda s příslušným obrázkem a odchází spolu k obrázku na koberci: velký strom – pod ním brloh (hluboký tón), ve větvích hnízdo (vysoký tón)

hra na ztracené tóny: děti sedí v kruhu, rozdáme mezi děti Julky, tak aby byly vždy dva tóny stejné, jedno dítě chodí po kruhu

hra s Julkami (porovnáváme výšku dvou tónů) každému dítěti rozdáme namátkou jednu Julku, na koberec rozmístíme obrázky jehličnatých a listnatých stromů na principu dominových kostek (vždy je na obrázku jeden velký a malý strom, pro případ shody stejných tónů, připravíme také obrázky, kde budou nakresleny dva stejně vysoké stromy)

děti si utvoří dvojice a před ostatními postupně zahrají svůj tón, poté si každý z nich stoupne ke správné straně obrázku (vyšší tón – vysoký smrk/ nižší tón – nízký smrk)

Reflexe: *Bylo to těžké najít tóny pro ptáčka a medvěda? Jak jsi to udělal, aby se Julka rozehrála? Která hra se ti líbila nejvíce a kterou by sis chtěl ještě někdy zahrát?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Opatrně našlapujte a pomalým pohybem se pojdte podívat na krmítko za oknem, zda ptáčci vyzobali všechna semínka, která jsme jim včera nasypali. Možná i nějakého ptáčka zahlédneme. Tak opatrně, ať ho nevyplašíme.*

Uvědomění: CD – Klasika před školou „Návštěva v ptačí říši“

- nasloucháme zpěvu dívky Barči, jak zpívá o skřivánkovi (Bedřich Smetana: Skřivánčí árie z opery Hubička)

- hrajeme si na malé ptáčky a proletíme se modrou oblohou (drobný lehký běh v prostoru třídy s vyhýbáním)
- nasloucháme vyprávění o vlaštovkách, přirovnání ocásku k dirigentskému fráčku (Leoš Janáček: Po zarostlém chodníčku)
- hrajeme si na vlaštovky, slétáme se na „drátě“ (lano položené na zemi), vydáme se na cestu do teplých krajin, pomalu „letíme“ a cestou vidíme různé krajiny a moře
- relaxace, po dlouhé cestě si odpočineme, lehne si a zavře oči, venku se setmělo, je noc, na nebi svítí hvězdičky a kolem je tichý a temný les, v dálce je slyšet houkání sýčka
- pomalu otevřeme oči (Václav Trojan: Slavičí koncert), probudíme se do nového rána, probouzí se i příroda, v dálce je slyšet slavík,
- hrajeme si na slavičí maminku, která shání potravu pro svá holátka a krmí je v hnízdě

Reflexe: *Co se vám líbilo na dnešním hraní na ptáčky?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciací)

Evokace: *Byl jeden domeček, za domečkem dvoreček. Za dvorečkem přes vrátka jsou vidět různá zvířátka. Kolem stromu uprostřed dvorečku se honila zvířátka. Jaká? Pojďte to prozkoumat.*

Uvědomění:

sluchové hádanky s flétnou

učitelka hraje na zobcovou flétnu ukázky známých dětských písní a děti hádají jejich názvy (Kočka leze dírou, Skákal pes, Prší, Travička zelená, Já do lesa nepojedu aj.)

děti se rozdělí do čtyř skupin, sednou si k jednomu obrázku ilustrující určitou dětskou píseň, podle toho, kterou píseň učitelka hraje, děti u obrázku dané písni utvoří kruh a zazpívají celou píseň s vázanou chůzí po kruhu

reakce na předem domluvené slovo (sluchová figura v pozadí) děti sedí na jedné straně koberce, učitelka vypráví příběh o zvířátkách na dvorečku, jakmile děti zaslechnou slovo *kočka, kotě, kocour*, běží na druhou stranu koberce

hra na bystré uši

děti sedí po kruhu a předávají si předmět, který vydává určitý zvuk (svazek klíčů, ozvučený míč, zvonek), uprostřed sedí dítě se zavázanýma očima a jakmile uslyší nějaký zvuk, ukáže tím směrem, určí-li správně - děti se vymění.

Reflexe: *Jak ses cítil, když jsi měl zavázané oči a nic jsi neviděl a jenom slyšel?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciaci)

Evokace: *Prohlédněte si děti obrázek, co pan malíř namaloval (ovocný sad). Poznáte děti, jaké ovoce na stromech uzrálo? Jakou písničku o stromu známe? Kdo si vzpomene? Společně si ji teď zazpíváme.*

Uvědomění:

dechová cvičení: nádech a střídavě dlouhý výdech s různou intenzitou výdechu (do větví stromu zafoukal silný vítr x s listím si pohrává lehký vánek)

hlasová cvičení: „Zuby, drápy krokodýlí, změň se v pejska v tuhle chvíli“ (haf, haf), v kočku (mňaaau), v kravičku (búúú, búúú), v koníka (íííhahaha)

hra se slovy: syntéza slov, děti utvoří menší skupinky, dostanou obrázky určitých symbolů a zkusí je sestavit do řady a vymyslet, co mají symboly společného jako celek, symboly jednotlivých slov vyjadřují pro děti známou větu z písně:

Kočka-leze-dírou-pes-oknem. Víří-víří-bílé-peří-tiše-padá-sníh.

Červená-je-třešeň-stříška-rudá-polní-mák. Z černé-země-ven-roste-rovný-kmen.

opakování písní s doprovodem kytary, zpěv s různou dynamikou podle gest dirigenta učitelky (reakce na zesilování x zeslabování) za doprovodu melodických nástrojů Orffova instrumentáře (kameny-kvinta tóniny D dur, A dur)

Reflexe: *Dařilo se vám, děti, podle obrázku najít písničky? Bylo to pro vás těžké nebo jste si uměly poradit s kamarádem? A jak jste to udělaly?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciací)

Evokace: *Děti, máte rády hádanky? A už jste slyšely nějakou hádanku o hudebních nástrojích? Tak poslouchejte, pan básník Jiří Havel vymyslel pěkné hádanky:*

Basa: *Kdopak ji to asi učí, že jen pořád brum brum bručí?*

Varhany: *Kdo je vidí, kdo je slyší, hned je v píšťalkové říši.*

Flétna: *Pouští kulatými vrátky tóny ven – a nikdy zpátky.*

Klavír: *V bílých schůdcích černé leží – kampak po nich prsty běží?*

Kytara: *Sladké dřevo sladce voní – teskní, pláče, smíchem zvoní.*

Kotel: *Zle je, zle je, třikrát běda! V něm se přece vařit nedá!*

Uvědomění:

hra: vytleskáváme rytmus, dlouhou a krátkou slabiku jednotlivých názvů hudebních nástrojů vyjádříme tleskáním (krátká slabika) a pleskáním s výdrží a s předklonem (dlouhá slabika)

hra: grafické znázornění – pracovní list s obrázky, společná kontrola, obměna: učitelka zahraje na flétnu určitý obrázek z pracovního listu – dlouhá a krátká slabika, děti hádají, o jaký obrázek se jedná, nejtěžší obměna: dítě si vybere obrázek z pracovního listu a dlouhou a krátkou slabiku znázorní vytleskáním či pleskáním

(viz Příloha F, Obrázek č. 15)

hra na Orffovy nástroje a jiné dětské nástroje: do půlkruhu jsou připravené nástroje (hůlky, drhlo, rourový bubínek, dřevěný blok, bubínek, bubny, metalofon, zvonkohra s kameny kvintakordu v D dur, triangel, rumbakoule

děti improvizují, vymýšlejí doprovod, prozkoumávají zvuky jednotlivých nástrojů, reagují na klavírní doprovod učitelky – pomalá klidná hudba, veselá s akcenty apod. děti se vystřídají u jednotlivých nástrojů dle jejich zájmu

Reflexe: *Na jaký nástroj se ti líbilo hrát? Jakou máš rád hudbu, rychlou nebo pomalou? A proč? Co se ti na tom líbí?*

Tematický celek č. 4 :

KOLÁČE, KULATÉ I ROHÁČE

dobu trvání: cca 7 dní

motivační text: *Já mám ráda koláče, ty se dobře kreslí.*

Kulaté i roháče, povidlové ze slív.

Tvarohové, makové, oříškové, hruškové.

Posypu je žmolenkou, slupneme je s panenkou.

Já mám ráda koláče ještě teplé z trouby.

Kulaté i roháče, které mísu vroubí.

Tvarohové, makové, oříškové, hruškové.

Přidám na ně hrozinky, podle přání maminky.

nabídka činností dle Gardnerovy inteligence

- **verbální**

obrázkové čtení, hra na Tichou poštu, slovní řada „*Já půjdu na maškarní za...*“
další dítě říká: „*Ty půjdeš na maškarní za... a já půjdu za...*“

- **prostorová**

hra „*Co se změnilo ve třídě?*“

- **logicko-matematická**

vyhledávání geometrických tvarů na předmětech kolem nás (kruh, obdélník, čtverec, trojúhelník)

konstruktivní stavebnice – prostorové geometrické tvary 3D (jehlan, kvádr, krychle, válec)

- **přírodní**

experimenty s droždím, výroba kvásku, těsta

- **interpersonální**

společné pečení koláčů na masopustní rej v MŠ, modelování s kynutým těstem
společné zdobení třídy, šatny na masopustní rej, výroba barevných papírových řetězů – napojování v jeden dlouhý, společný řetěz

- **intrapersonální**

hra s kořením a i s jinými potravinářskými ingrediencemi – poznávání dle čichu, chuti

subjektivní vyjádření, která vůně, chuť je x není příjemná

- **tělesně-kinestetická**

překážková dráha „mlynář veze mouku na trakaři“

tanec, masopustní rej

orientace na vlastním těle, hra „*Maminka se umazala od mouky na tváři, na koleni...*“

- **hudební**

nabídka hudebních činností:

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace - motivační text z knihy: „*Nemáte tu něco na zub?*“, prosil Pepík Maleček, když mu děvčata zašila roztrhanou punčochu. Roztrhl si ji, když lezl přes plot na jablíčka. „*Mám ukrutný hlad*“, povídá Pepík. „*Máme. Koláče. Právě jsme je upekly, ale jsou ještě horké*“, odpoví děvčata.

seznámení dětí s novou písní (Koláče – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky O čem se zpívá v písničce? Jaké byly ty koláče?

hra na tělo s ozvěnou – rytmizace a deklamace textu písně po čtyřech taktech

zvukomalba na tělo třídobého taktu (dup = na těžkou první dobu, tlesk, tlesk = na odlehčené dvě doby), nejdříve beze zpěvu, zpívá učitelka, poté děti přidají zpěv po čtyřech taktech na principu ozvěny

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písně, změna síly hlasu)

ze shora dolů g1,e1

ku-la-té-a-ro-há-če

tva-ro-ho-vé-ma-ko-vé

o-říš-ko-vé-hruš-ko-vé

zdola nahoru e1,g1

po-sy-pu-je-žmo-len-kou

slup-ne-me-je-s pa-nen-kou

při-dám-na-ně-hro-zin-ky

pod-le-přá-ní-ma-min-ky

hra: pantomimické ztvárnění děje

učitelka zpívá píseň Koláče a děti samostatně pantomimicky ztvárňují děj, obsah písně dle své představivosti (porozumění textu)

Reflexe: *Jak se vám podařilo děti dělat doprovod k písničce - jednou nohou dupnout a dvakrát za sebou tlesknout? Bylo to těžké nebo lehké?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Jakou máte nejraději hudbu? Veselou, smutnou, hopsavou, divokou? Jaká by mohla ještě být? Dnes se zaposloucháme do veselé opery, kterou složil hudební skladatel Bedřich Smetana. Jmenuje se „Prodaná nevěsta“.*

CD – Klasika před školou **„O prodané nevěstě a komediantech“**

Uvědomění

- co je to opera, tato opera je veselá a plná legrace
- nasloucháme veselému textu „Proč bychom se netěšili“
- pohybová improvizace, tanec, veselá hudba
- nasloucháme příběhu o Mařence a Jeníkovi (mají se dlouho rádi, chystá se svatba, ale rodiče chtějí pro svého Jeníka bohatší nevěstu), naslouchání textu písně „Znám jednu dívku, ta má dukáty“
- navštívíme „jako“ vesnickou pout', tanec ve dvojicích
- hrajeme si na komedianty „jako“ (vzpěrači, šašci, tanečnice, provazochodci)

Reflexe: *Co bylo všechno veselé na této operě? Bylo tam něco i smutného?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciaci)

Evokace: *Děti, kdo už někdy jedl koláče a jaké? Jakou mají chuť a jak se takový koláč vyrábí?*

Uvědomění:

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, předvětí, závětí, valčíkového rytmu - lichého 3/4 taktu, pravidelného tepu – metrum, těžká první doba, odlehčená druhá a třetí doba)

výchozí postavení: děti stojí vedle sebe po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě a pravou drnkají dle zadání

pohybové provedení:

- nejprve rytmická deklamace jednotlivých slov či slovního spojení (o jakých koláčích se zpívá v písničce...tvarohové, makové, oříškové, kulaté...)
- rytmická deklamace slov celé písně Koláče, stoj na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první fráze), výměna rukou (závětí, druhá fráze) – první doba prstem drknutí o gumu, druhá a třetí doba střídavě nohama dup, dup
- taneční provedení valčíkového kroku se zpěvem písně

děti rozdělíme na liché /prvé/ a sudé /druhé/, při pohybovém provedení postupují všichni třídobým tanečním krokem do středu kruhu a zpět na dvoutaktí písně, začínají tanečníci „první“ a pak pokračují druzí“ – střídání během první části písně a závěrečné části

změna ve střední části: *text tvarohové, makové, oříškové, hruškové* děti stojí na místě a zvedají gumu na první dobu v taktu vzhůru energicky a na druhou a třetí dobu nechají volně klesat k pasu

Evokace:

Poslouchejte pozorně a všimněte si, že při malování koláčů na malířském stojanu je melodie nedokončená, malíř se dokonce podívá nahoru, kolik se mu vejde koláčů na horní okraj papíru. Naopak v závěru písně, kdy malíř maluje povídkový koláč ze slív, vzpomene si, jak jeho maminka sbírala švestky spadlé pod stromem do košíčku, melodie klesá dolů, tato melodie je ukončená.

Uvědomění:

hra na dokončenost a nedokončenost melodie v tónice (poznání melodie beze slov, reakce pohybovým vzorcem)

nejprve se zpěvem a pohybem znázorňujeme melodii neukončenou a dokončenou, poté učitelka hraje sluchové hádanky nedokončenosti a dokončenosti melodie - hra na klavír beze zpěvu (předvěti, závěti několikrát logicky za sebou a poté různě) děti reagují správnými pohybovými vzorci

neukončená melodie – předvěti – *ty se dobře kreslí* (stoj, ruce vzpažit vzhůru, vytáhnout se a naznačujeme kreslení koláčů)

dokončená melodie – závěti – *povidlové ze slív* (dřep a sbíráme švestky spadlé na zemi pod stromem)

neukončená melodie – předvěti – *posypu je žmolenkou* (stoj na špičky, nataženými pažemi náznak „solení“ chceme dosáhnout na druhý okraj stolu a posypat koláče žmolenkou)

dokončená melodie – závěti – *slupneme je s panenkou* (sed skrčmo zkřížný, rukou náznak hlazení břicha „jak jsme si pochutnali“)

Reflexe: *Co se vám dneska líbilo x nelíbilo při hře s prádelní gumou?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacce)

Evokace: společný zpěv, opakování písničky „Koláče“

V míse byly koláče kulaté, roháče, makové, oříškové, hruškové, tvarohové...? Jaké ještě mohly být? (horké, vychladlé, čerstvé, staré, spálené, nedopečené...můžeme vymýšlet antonyma)

dechová cvičení: hluboký nádech a prodloužený výdech „ááááách“ (koláče voní), foukáme přerušovaný výdech, prodloužený výdech (koláče jsou horké)

gymnastika mluvidel: *mimika obličejových svalů* (koláč je sladký, kyselý, horký), *jazykem přejíždíme zuby, horní a dolní ret ze strany na stranu* (natíráme koláče), *dolní čelist zpíváme na jednom tónu A-E-I-O-U* na principu hry na ozvěnu

Uvědomění:

hra na operu- zpěvohru, princip otázka a odpověď

učitelka zazpívá „*Co by sis dal k obědu?*“ a dítě libovolně zazpívá odpověď?

hra s obrázky dvojic „*V míse byly vždy dva stejné koláče. Najdeme je*“?

hra s papírem

první skupinka dětí má ozvučná dřívka a druhá skupinka dětí arch papíru nebo novin, při zpěvu písničky Koláče na první těžkou dobu první skupinka dětí utrhne dlouhý pruh papíru a na druhou a třetí dobu druhá skupinka dětí krátce ťuká na ozvučná dřívka, děti se vymění, učitelka pomáhá dirigentskými gesty

hra na ztracené tóny

děti sedí v kruhu, rozdáme mezi děti Julky, tak aby byly vždy dva tóny stejné, jedno dítě chodí postupně po kruhu a hledá dítě se stejným tónem

porovnáváme tři tóny:

tři děti mají Julku a podle toho co děti slyší, udělají příslušný pohyb...maminka dala koláče: *na zem* do košíku (Julka c1, děti lehnou na zem)

na stoleček na talíř (Julka g1, děti udělají sed s nataženými nohama a rovnými zády)

na vysokou polici do mísy (Julka d2, děti stojí ve výponu na špičkách se vzpažením)

obměna: děti se otočí zády nebo zavřou oči, učitelka ukazuje, které dítě hraje na Julku, otočené děti jen podle sluchu vyhodnotí výšku tónu a udělají příslušný pohyb nebo říkají, kam dala maminka koláče (košík na zemi, talíř na stole, mísa v polici)

Reflexe: *Jaké to bylo poslouchat tóny se zavřenýma očima? Jak se asi cítí nevidomí lidé, kteří žijí stále ve tmě?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Děti, kdo z vás ví, kdo vymýšlí písničky, skládá hudbu? Ano, skladatel. A věděly byste, jak se taková muzika píše, zapisuje se písmenky? Kdepak, skladatel píše noty do notové osnovy. Poslechněte si pěknou básničku:*

Z hudební abecedy (Končalovská)

Když se nota pěkně bělá, říkáme ji nota celá.

Uděláme z ní dvě půlky, bílé jsou a mají hůlky.

Půlky zase rozpůlíme, nové noty obdržíme.

Čtvrťové jsou tyhle noty – černé jako nové boty.

Rozpůlíme čtvrtku zase a máme v krátkém čase

dvě osminky, černé tečky, které nesou praporečky.

Uvědomění: hra: posloucháme básničku, reagujeme na rýmy, při opakování básničky ukazuje učitelka - názornou ilustraci celé, půlové, čtvrtkové a osminové noty, včetně celého schématu hodnoty not – přirovnání ke koláči (obrázek jako puzzle) celý koláč-půlka koláče-čtvrtka koláče

hra s kartičkami: učitelka ukazuje kartičky se symboly dlouhých a krátkých čárek, podle toho děti ukazují hrou na tělo (krátká-tečka-tlesknutí x dlouhá-čárka-plesknutí do stehů s výdrží v předklonu), například: jedna čárka-jedna tečka, dvě tečky a jedna dlouhá čárka, dvě dlouhé čárky atd., obměna – sluchové hádanky, děti přiřazují kartičky (viz Příloha F, Obrázek č. 16)

hra s pryžovou stavebnicí: děti sedí v kruhu, před sebou mají kartonovou destičku, z pryžové stavebnice dvě kostičky (značejí tečku) a jeden dlouhý kvádr (představuje dlouhou čárku), nejdříve děti na destičku cokoliv postaví z jednotlivých částí, postupně každé dítě pojmenuje svoji „stavbu“ a řekne první hlásku slova, například: *To je brána a začíná na hlásku „b“*

opět učitelka ukazuje různé kartičky s tečkou a čárkou a děti skládají na svou destičku z jednotlivých tvarů, obměna: učitelka hraje na flétnu dlouhé a krátké tóny a jejich kombinaci, děti skládají z tvarů stavebnice jednotlivý rytmus, který slyší hrát na flétnu

na závěr si děti zazpívají písničku o stromě s doprovodem Orffových a dětských nástrojů dle výběru dětí.

Reflexe: *Kdo si pamatuje, o čem jsme si dneska říkali, na co jsme si hráli? Chtěl by nám někdo něco říci?*

Tematický celek č. 5 :

VZHŮRU DOLŮ BĚŽÍ BÍLÉ VLNKY SPOLU

dobu trvání: cca 7 dní

motivační text: *Vzhůru dolů, vzhůru dolů, běží bílé vlnky spolu*

houpy hou, jdou si, jdou, jedna vlnka za druhou.

Mezi nimi lodě plují proti vodě. Dej jim plachtu a máš jachtu.

Dej jim komín, který kouří, a máš parník v širém moři.

Vzhůru dolů...

nabídka činností dle Gardnerovy inteligence

- **verbální**

společné vymýšlení příběhu o putování kapky vody, štafeta – děti si po kruhu předávají nakreslený symbol kapky a vymýšlejí jednu větu či souvětí
hra se slovíčky: hledání slov, která souvisí s vodou, vytleskávání slov na slabiky a určování jejich počet slabik, vyvozování první a poslední hlásky

- **prostorová**

prohlížení různých map, orientace v mapě, vyhledávání vodních toků

- **logicko-matematická**

experimentování s vodou – co plave x neplave na vodní hladině, co se rozpouští x nerozpouští ve vodě, co klesá rychleji x pomaleji ke dnu
proměny skupenství vody – zmrazení, tání, zahřívání vody, srážení páry atd.

- **přírodní**

čtení příběhů s ekologickým zaměřením
pozorování vodních toků, louží na vycházce v okolí

- **interpersonální**

stavby vodního toku od pramene po moře a okolní přírody (využití látek, kartonu, drobných dřevěných kostek)

- **intrapersonální**

poslouchání relaxační hudby s doprovodným vyprávěním učitelky, sdělení vlastních dojmů, fantazijních představ

stavby přehrad a hrází z přírodního materiálu

rozvíjení sebevědomí prostřednictvím rytmické improvizace či instrumentálních doprovodů

- **tělesně-kinestetická**

překonávání přírodních překážek na vycházce

přeskoky přes lano s odrazem, cvičení rovnováhy na vyvýšené ploše

pohybová improvizace se šátky – představujeme vodní hladinu

kooperace dětí při hře s velkým padákem „vodní hladina moře – klidná, rozbouřená, malé x velké vlnky)

- **hudební**

nabídka hudebních činností:

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace - motivační text z knihy: *Už jste někdy byly u rybníka, když byl velký vítr? Ne? Ale určitě jste už někdy hodily do řeky kámen. Udělá to žbluňk a potom se na vodě vytvoří kola a vlnky.* Seznámení dětí s novou písní (Vlnky – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky *O čem se zpívá v písničce? Jak běží vlnky? Kde plul parník?*

hra na tělo s ozvěnou – tleskat, pleskat, rytmizace a deklamace textu písňe po čtyřech taktech

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písňe, změna síly hlasu), používat gesta ruky

ze shora dolů g1,e1 hou-py/hou-py-hou jed-na-vln-ka/za-dru-hou

hou-py-hou/jdou-si-jdou jed-na-vln-ka/za-dru-hou

zdola nahoru e1,g1 me-zi-ni-mi-lo-dě/plu-jí-pro-ti-vo-dě

dej-jim-plachtu-a-máš-jach-tu

dej-jim-ko-mín-kte-rý-kou-ří

a-máš-par-ník-v-ši-rém-mo-ři

zdola nahoru a zpět „vlna“ (melodická linka z písňe Vlnky)

Vzhů-ru-do-lů-vzhů-ru-do-lů bě-ží-bí-lé-vln-ky-spo-lu

hra s notami: seznámení s grafickým záznamem (nota celá, půlová, čtvrt'ová, osminová, šestnáctinová), jejich délková hodnota čtyřdobého celého taktu propojená s citoslovci

celá – HŮ (parník), půlová – BIM BAM (zvon), čtvrt'ová – BUCH BUCH BUCH
BUCH osminová – KAPI KAPI KAPI KAPI (kapající vodovodní kohoutek)

šestnáctinová – TIKY-TAKY TIKY-TAKY TIKY-TAKY TIKY-TAKY (hodinky)

obměna: část dětí hraje na Julky (2x kvintakord C dur – 6 dětí), ostatní děti rytmická deklamace hrou na tělo

Reflexe: *Co se vám dneska líbilo? Jak se vám hrálo na Julky? Co bylo obtížnější zahrát, dlouhé nebo krátké noty?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Dnes vám budu děti vyprávět o řece Vltavě a o výletě na kolech na Šumavu k prameništi Vltavy. Podívejte se na fotografii studánkové vily, která hlídá teplý a studený pramen Vltavy. O této řece vypráví svou hudbou skladatel Bedřich Smetana. Pojd'te se zaposlouchat do příběhu pramínku, který roste a roste, až je z něho široká řeka.*

CD nahrávka Vltava z cyklu Má vlast – B. Smetana

Uvědomění:

relaxace, děti leží na koberci, pod hlavou svůj polštářek, mají zavřené oči, učitelka vypráví o dvou malých pramíncích teplé a chladné Vltavy, o jejich spojení do jednoho proudu, následně velkého toku, který protéká krajinou

pohybová improvizace se šátky (slaví se veselé hody, rej rusalek při noční záři luny)

technika „zastavení obrazu“ (ve dvojicích nebo ve trojicích vytvoří děti sousoší – hrady, skály, zámky, zříceniny)

pohybová improvizace se šátky (Vltava víří ve Svatojánských proudech, protéká Prahou, v dálce se tyčí Vyšehrad)

relaxace, děti leží na koberci, pod hlavou polštářek, mají zavřené oči (Vltava mizí v dálce)

Reflexe: *Když jste měly děti zavřené oči, co jste si představovaly? Jak jste vytvořily vodní vír? Jak jste se při něm cítily?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciací)

Evokace: *Děti, už jste někdy viděly vlnky na vodě? A kde? - moře, rybník, jezero, na koupališti, v bazénu, ve vaně...*

Uvědomění:

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, melodie stoupající a klesající, metrum 2/4 taktu, těžká doba)

výchozí postavení: děti stojí za sebou po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě

pohybové provedení:

rytmická deklamace veršů (*Mezi nimi lodě plují proti vodě. Dej jim plachtu a máš jachtu. Dej jim komín, který kouří, a máš parník v širém moři.*)

na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první část verše), výměna rukou (závětí, druhá část verše)

s pohybem po kruhu s drobnými krůčky v rytmu osminových not a změnou směru

hra na malé a velké vlny:

učitelka hraje na klavír stoupající a klesající melodii, děti pohybem vyjadřují směr nahoru a dolů, poté ve stoje ukazují směr melodie pomocí gest ruky

stoj na místě, oběma rukama dáváme prádlovou gumu - nahoru, dolů do výše pasu (malé vlnky), stoj do výponu s držením gumy nad hlavou a dolů do dřepu (velké vlny) střídáme po celou dobu zpívání písničky

velký krok dopředu a zpět vždy každé sudé dítě, po té výměna velký krok dopředu a zpět každé liché dítě, střídáme po celou dobu zpívání písničky, obměna: po kruhu sudé dítě dřep na slovo „vzhůru“ a zpět na slovo „dolu“, kdy udělá liché dítě dřep - vznikne

houpačka, děti se střídají v dřepu po dobu celé písničky, při recitaci „*Dej jim plachtu....*“ udělají s prádelní gumou před tělem „mlýnek“

Evokace: *Poslouchejte pozorně a všimněte si, když vlnky spolu běží v řece je melodie nedokončená, vlnky plují dál. Naopak v závěru písně, kdy vlnky jedna za druhou dopluly až do moře, melodie klesá dolů, tato melodie je ukončená.*

Uvědomění:

hra na dokončenost a nedokončenost melodie v tónice (poznání melodie beze slov, reakce pohybovým vzorcem)

nejprve se zpěvem a pohybem znázorňujeme melodii neukončenou a dokončenou, poté učitelka hraje sluchové hádanky nedokončenosti a dokončenosti melodie - hra na klavír bez zpěvu (předvěti, závěti několikrát logicky za sebou a po té různě) děti reagují správnými pohybovými vzorci

neukončená melodie – předvěti – *běží bílé vlnky spolu* (dvojice se drží za ruce, vzpažit vzhůru, stoj)

dokončená melodie – závěti – *jedna vlnka za druhou* (sed skrčmo zkřížný, ve dvojicích ruce spojit před tělem „náznak moře“)

Reflexe: *Jak jste se děti, cítily, jako vlny? Jak se vám cvičilo s prádelní gumou při vlnách? Vadilo ti něco? Co se ti líbilo? Komu se líbilo dělat velké vlny a komu malé vlnky?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciaci)

Evokace: společný zpěv, opakování písně „Vlnky“ *Vodu potřebují také hasiči...Proč? Jak se svolávají hasiči? Co je to siréna?*

dechová cvičení s brčkem – vlnobití x malé vlnky x klidná hladina, nafukování tváří „bublina“

gymnastika mluvidel, práce s obličejovými svaly: rty – našpulit rty a voláme na kočičku „čččč“, široký čelistní úhel had syčí „ssss“ *jazyk* – trénujeme klidovou polohu jazyka, vnímání polohy jazyka – nahoře, dole, *dolní čelist* – zíváme, přežvykujeme

Uvědomění:

hra na sirénu: nejdříve pouze podle toho jak učitelka ukazuje rukou, jak siréna stoupá, drží se na jednom tónu a klesá)

obměna: dítě zahraje na Julku a děti se principem sirény k danému tónu doladí

vzestupná a sestupná melodie: ukázka stoupající a klesající melodie zpěvem učitelky, na klavír s doplněním obrázku a příběhu o vycházejícím a zapadajícím sluníčku nad lesy a hory

hádky – obrázky na koberci, učitelka hraje na flétnu stoupající a klesající melodii a děti určují správný obrázek (klesající – šiška padá ze stromu, lístek padá ze stromu, vodopád v horách, míč se kutálí z kopce...stoupající – pán jde do schodů ke dveřím, lyžař jede na vleku, dědeček leze po žebříku na třešně...)

zpěv písně Sedí liška pod dubem s gesty ruky (děti ukazují směr stoupající a klesající melodie)

hra na Julky (9 dětí si stoupne pomocí učitelky do řady c1,d1,e1,f1,g1,f1,e1,d1,c1- hrají postupně zleva doprava, ostatní děti - gesty ruky ukazují pohyb melodie,

obměna: pohyb z dřepu do výponu na špičky a zpět

Reflexe: *Jak jsi poznal, kdy sluníčko v písničce vyšlo na nebe a kdy zapadalo za hory?*

Co se ti líbilo? Bylo ti něco nepříjemné?

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciací)

Evokace: *Kdo z vás má rád, když prší? K čemu takový déšť je užitečný a odkud se vlastně bere?*

Uvědomění:

sluchově rytmická hra „Déšť“ – zvukomalba, hra na tělo s pojmy různé intenzity deště, reakce na slovo a gesto dirigenta (učitelky)

děti stojí v půlkruhu a postupně hrou na tělo vyjadřují zvuk deště od slabé intenzity „začíná pršet“ až po silnou intenzitu - bouřku a opět zpět, až déšť ustane a vysvitne sluníčko (protažení do výponu)

mžení: tření dlaní, malé kapky – *slabý déšť*: dvěma prsty (ukazovák a prostředníček pravé ruky) pleskání do levé dlaně, zdatnější děti mohou luskat prsty, *silný déšť*: tleskání, velmi silný déšť *liják*: pleskání o stehna v rychlém tempu, *bouřka hrom*: výskok a skok s opakovaným podupem

hra s „dešťovou holí“, bubnem (bouřka – hrom)

zpěv písně „Prší“, poslech písně s humorným textem na stejnou melodii „*Padá deštík do rybníka, popršel nám kominíka, popršel nám slepice, byl to deštík z hadice*“, seznamování s příslovím „*lije jako z konve*“

pravidelné metrum, rytmizace říkadla „*Dešťové kapičky dostaly nožičky, běžaly po plechu, dělaly neplechu*“ (od piana do forte)

zvukomalba ozvučených předmětů

Evokace: *Děti, před vámi jsou různé předměty. Co myslíte, co by mohlo vyjadřovat mrholení, kapky deště, slabý a silný déšť, liják či bouřku?*

igelitové sáčky, rourový bubínek stojací, dešťová hůl, velké šustivé igelitové nákupní tašky, různá chřestidla vyrobená z tub a umělohmotných krabiček naplněné jemnými korálky nebo rýží, plastové láhve naplněné z poloviny vodou, činel, buben

děti společně s učitelkou vytvoří půlkruh s nástroji a předvedou zvukomalebnou kulisu deště od slabé intenzity po bouřku a zpět až do ustálení deště, učitelka ukazuje (později může i jedno dítě) rukou narůstající a klesající intenzitu deště

propojení zvukomalby hry na tělo i ozvučených předmětů

děti vytvoří skupinky situované do půlkruhu: vždy v každé skupince část dětí stojí (hra na tělo) a část dětí před nimi sedí (zvukomalebné nástroje)

Učitelka vypráví o počasí a děti podle toho reagují: *Celý den svítilo sluníčko, ale pak se najednou schovalo za černé mraky a z mráček se začalo mrholit. Tu začaly padat větší kapky a rozpršelo se. Déšť nepřestával a začalo pršet víc a víc. Rozpršelo se, že se*

začaly tvořit velké kaluže. Najednou se za obzorem zablesklo a po chvíli se ozval hrom. Bouřka. Hrom se ozval ještě třikrát. Pak už jen pršelo a pomalu déšť slábl, až padaly jen sem tam kapky, kapičky. Déšť se na chvíli ještě vrátil, ale jenom maličko mrholilo. Pak ustal docela a bylo po dešti.

hra se skleničkami naplněné vodou různého obsahu - zkoumání zvuků a tónů

hudebně pohybová hra, možno pouze rytmicky recitovat

Když teče voda pramínky – čtveřice dětí se drží za ruce a drobnými krůčky naznačují v prostoru pramínek

cáky, cáky, cák – zastavení a prudkým pohybem rukou naznačujeme cákání – těžké doby (půlové noty)

tak obujem si holínky – opět se chytanou za ruce ve čtveřici a drobnými krůčky v rytmu čtvrtových dob je první nasměruje k látce na zemi („louže“)

tak, no právě tak – oběhnout společně v kruhu dokola nad látkou

proč, proč, protože – zastavit a vytleskat 2 půlové, 2 čtvrtové, 1 půlovou

dělají se tu kaluže – v dřepu uchopit látku na kraji a třepotat – pohybem zápěstí

proč, proč, protože – oběhnout společně v kruhu dokola s látkou v úrovni pasu

jsou všude kaluže – zastavit, a společným pohybem rukou látku dát nad hlavu ve výponu a lehce nechat dopadat a položit na zem

Reflexe: *Dneska jsme si hráli na déšť a se skleničkami naplněné vodou. Co jste děti prozkoumaly? Jaké zvuky se vám líbily nejvíce?*

Tematický celek č. 6 :

PAN MALÍŘ UŽ DOMALOVAL

doba trvání: cca 7 dní

motivační text: *Pan malíř už domaloval celou knížku obrázků,*

po papíru s pastelkami skončil malou procházku.

Sbohem tužky, sbohem, barvy, a teď hurá ven,

proskočit se po sluníčku, hrát si s větrem na honičku,

užít pěkný den, užít pěkný den.

Pan malíř už domaloval, teď ho čeká výstava.

Dílo se mu podařilo, bude velká oslava.

Přijďte všichni na tu slávu a pak hurá ven,

proskočit se po sluníčku, hrát si s větrem na honičku,

užít pěkný den, užít pěkný den.

nabídka činností dle Gardnerovy inteligence:

- **verbální**

slovní řada: „*Malíř namaloval....*“ (dítě zopakuje a přidá další slovo), „Na poštu“ – předávání legračního textu – jednoduchá věta, jednoduché souvětí
návštěva místního malíře p. Pospíchala, rozhovor malíře s dětmi o malování a kreslení
poslech příběhu „O malíři a o pastelkách a o tom, co by se stalo, kdyby se malíř včas nevrátil“.

- **prostorová**

Kimovy hry, skládání puzzlí, skládání barevných tvarů písmen z magnetické stavebnice (viz Příloha F, Obrázek č. 17, 18)

- **logicko-matematická**

hádky, třídění pastelek, tvoření skupin dle zadání (množství, barva, velikost, materiál),

- **přírodní**
pokusy s barvou, míchání odstínů
pozorování barev v přírodě, proměna přírody
- **interpersonální**
hra v roli (dramaticky ztvárněné krátké epizody z vyslechnutého příběhu O malíři a o pastelkách)
- **intrapersonální**
návštěva výstavy v místním muzeu, vyprávění zážitků a slovní popis vlastních dojmů
- **tělesně-kinestetická**
pohybová ilustrace obsahu písní, které se děti naučily z cyklu „Malované písničky“
pohybová pantomima „Co malíř udělal, co nakreslil za zvířátko?“
- **hudební**

nabídka hudebních činností:

pondělí – porozumění textu (naslouchání)

Evokace - motivační text z knihy: *No, a to je, děti, všechno. Nakonec si ještě řekneme, co jsme se při písničkách naučili malovat: sníh, vlnky, strom, jablíčka a plot. Naučili jsme se péci koláče. Vy si teď všechno namalujte do náčrtníku a nezapomeňte nás pozvat na první výstavu. Na shledanou*

seznámení dětí s novou písní (Pan malíř už domaloval – zpěv učitelky)

Uvědomění: otázky *O čem se zpívá v písničce? Co čeká pana malíře? S kým si budeme hrát na honičku?*

hra na tělo s ozvěnou – tleskat, pleskat, rytmizace a deklamace textu písně po čtyřech taktech

hra na ozvěnu (zpěv na dvou tónech, text z písně, změna síly hlasu)

ze shora dolů gl,e1

pan-ma-líř-už-do-ma-lo-val ce-lou-kníž-ku-obráz-ků

po-pa-pí-ru-s-pa-stel-ka-mi skon-čil-ma-lou-pro-cház-ku

zdola nahoru e1,g1 pro-sko-čit-se-po-slu-níč-ku
 hrát-si-s vě-trem-na-ho-nič-ku
 a-pak-hu-rá-ven u-žít-pěk-ný-den

hra s pentatonikou: rozdáme Julky pěti dětem (c1,d1,e1,g1,a1) – nasloucháme melodii nahoru, dolu ...*Co mohl malíř namalovat?* (vlnky na řece, hory, silnici do kopce a z kopce, hada plazícího se v trávě, vítr fouká do listí ...)

nasloucháme intervalům – učitelka ukazuje na dvě děti a ty hrají na Julky

přidáme Julky pro sestupnou melodii g1, e1,d1,c1, jedno dítě je dirigent a na koho ukáže, ten hraje (postupně v řadě zleva doprava), ostatní melodii naznačují pohybem z dřepu do stoje a zpět či gesty ruky „pan malíř maluje vlnky...“

obměna: přidáme metalofon s připravenými kameny pentatoniky C dur, jedno dítě hraje postupně od nejnižšího tónu a zpět a s ním určité dítě s Julkou (děti si v řadě hlídají, kdy hrají), můžeme přidat jedno dítě jako dirigenta a ten ukazuje na hráče s Julkami podle tempa dítěte hrajícího na metalofon

Reflexe: *Jak se ti líbilo v roli dirigenta? Děti, kdybyste byly malířem, co byste nejraději nakreslily? Už jste byly někdy na výstavě? Máte nápad, jak si udělat výstavu u nás ve školce?*

úterý – poslechové činnosti (figura a pozadí, sluchová paměť)

Evokace: *Děti, už jste byly někdy s maminkou a s tatínkem v divadle? Vzpomene si někdo z vás, co je to balet? Nedávno jsme si o něm vyprávěly.*

Uvědomění:

CD – Klasika před školou „Masopust“ Igor Stravinskij: balet „Petruška“

- co je to balet, hrajeme si na balet, tančíme na špičkách, otáčíme se na místě, zvedáme a propínáme pomalu paže vzhůru a dolů
- odpočinek, relaxace, nasloucháme vyprávění - co je to masopust, kdy se slaví a jak se slavil dříve
- hrajeme si na masopustní maskary v průvodu (medvěd se kolébá, tanečnice tančí, šašek se pošklebuje aj.)

- hrajeme si na pout', která probíhá na náměstí, děti utvoří dvojice (kupec-prodávající u pout'ového stánku) a rozehrávají hru v roli „jako“
- loutkové divadlo na pouti – děti se pohybují jako loutky

Reflexe: *Co se ti dneska nejvíce líbilo? Na co by sis chtěl znovu zahrát? Bylo těžké být loutkou?*

středa – hudebně-pohybové činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová paměť a diferenciací)

Evokace: *Děti, už jste někdy byly na výstavě? Jak taková výstava vypadá a co se tam dělá?*

Uvědomění:

hra s prádlovou gumou (vnímání fráze, předvětí, závětí, sudého 2/4 taktu, pravidelného tepu – metrum, staccato – krátkého svižného tempa)

východí postavení: děti stojí za sebou po kruhu, levou rukou se drží prádlové gumy se spojenými konci – cca 50 cm na dítě

vymýšlíme rýmy, co malíř namaloval - dítě svůj rým vybrnká na gumu, například *rybička x kytička* (viz Příloha F, Obrázek č. 19)

rytmická deklamace slov celé písně *Pan malíř už domaloval*, na místě s drnkáním o napjatou prádlovou gumu jedním ukazováčkem, druhou rukou přidržovat gumu (předvětí, první fráze), výměna rukou (závětí, druhá fráze)

poté to samé se zpěvem písně na místě a s pohybem po kruhu

Evokace:

Poslouchejte pozorně a všimněte si, že při domalování knížky obrázků je melodie nedokončená, malíř ji dává do horní poličky knihovny. Naopak v závěru písně, kdy malíř jde na malou procházku, melodie klesá dolů, tato melodie je ukončená.

Uvědomění:

hra na dokončenost a nedokončenost melodie v tónice (poznání melodie beze slov, reakce pohybovým vzorcem)

nejprve se zpěvem a pohybem znázorňujeme melodii neukončenou a dokončenou, poté učitelka hraje sluchové hádanky nedokončenosti a dokončenosti melodie - hra na klavír bez zpěvu (předvěti, závěti několikrát logicky za sebou a poté různě) děti chodí volně mezi židličkami a reagují správnými pohybovými vzorci

neukončená melodie – předvěti – celou knížku obrázků (stoj na židli, ruce vzpažit vzhůru, vytáhnout se, pohybová ilustrace dávání knížky na vysokou policičku)

dokončená melodie – závěti – na malou procházku (sed na židli „lavička v parku“)

neukončená melodie – předvěti – a pak hurá ven (stoj na židli, jsme na kopci)

dokončená melodie – závěti – užít pěkný den. (leh na zem, nohy pod židličku „v postýlce pod peřinkou“, odpočíváme po namáhavém dni a zdá se nám sen o pěkném dni, který jsme si všichni užili)

Reflexe: *Taky jste si užili pěkný den? Co se vám líbilo? Viděli jste na procházce něco zajímavého?*

čtvrtek – pěvecké činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciaci)

Evokace: společný zpěv, opakování písničky „Pan malíř už domaloval“

Uvědomění:

dechová cvičení: lehký výdech do perličky, dlouhý výdech s fonací - vláček houká před tunelem – „húúúúúú“, auto trúbí „túúúúúú“, kravička bučí „búúúúúú“, při výdechu říkat opakovaně *p-t-k / s-š-f*

gymnastika mluvidel: *rtý* – našpulení rtů, prudké oddálení, mlasknutí „*posíláme mamince pusu*“, rozkmitání obou rtů prudkým výdechem „*frkání koníčka*“

jazyk – posilování svalů jazyka, dopředu vytáhnout špičku jazyka s výdrží, „*korytko*“

dolní čelist – otevřít ústa a uvolnění dolní čelisti, cvakání zuby „*je nám zima*“

nasloucháme stupnici C dur (stoupající a klesající melodie)

-pan malíř šel po schodech do svého ateliéru (půdň světnička) a zpět ze schodů dolů ven, šel se dívat na svět (co by mohl namalovat)

učitelka pro zvukovou ilustraci stupnice ji může zazpívat, zahrát na klavír, flétnu – hádanky (děti říkají, jestli šel malíř do ateliéru, nebo ven)

hra první hláska: každý tón má své jméno (c, d, e, f, g, a, h, c), učitelka položí na koberec do řady obrázky s písmeny a přitom zpívá jednotlivé tóny, vymýšlíme slova na počáteční písmena...

hra s Julkami: rozdáme postupně Julky v C dur (od c1 – c2), děti si postupně stoupnou před obrázky s písmeny, po té rozdáme dalším dětem druhou sadu (od c1 – c2) a postupně děti hledají shodný tón a přiřadí se k dítěti s obrázkem

hra na muzikanty: vnímáme souzvuk tercií, předehtu, mezihru a dohtu

pojmy: Co je to předehtu, mezihra, dohtu?

rozdáme Julky 1. dvojice (e1,g1) 2. dvojice (c1, e1)

aranžmá písně:

1. předehtu – Julky //: 2x (e1,g1) a 2x (c1, e1) :// učitelka na flétnu g1,f1,e1,d1/e1,g1
2. zpěv písně 1. sloka + dřívka (ostatní děti)
3. mezihra = předehtu
4. zpěv písně 2. sloka + dřívka (ostatní děti)
5. dohtu – Julky //: 2x (e1,g1) a 2x (c1, e1) :// učitelka na flétnu g1,f1,e1,d1/c1

Reflexe: *Jak jste děti poznaly předehtu, mezihru, dohtu? Líbí se ti raději být zpěvákem či muzikantem?*

pátek – instrumentální činnosti (vnímání a reprodukce rytmu, sluchová diferenciacce)

Evokace: *Dnes se rozloučíme s naším malířem Pastelkou a půjdeme na jeho výstavu. Prohlédneme si obrázky a obrazy, které namaloval pro radost.*

Uvědomění: obrázkové čtení (viz Příloha F, Obrázek č. 20)

na dlouhých papírových pásech jsou nalepeny 3-4 obrázky (významově spolu nesouvisí), vybrané dítě jeden pás vybere a čte zleva doprava, děti společně zopakují stejná slova a ve stejném pořadí

děti utvoří dvojice, najdou si klidné místo po třídě a navzájem si čtou slovní řadu obrázků, v roli se střídají

hra s dřevěnou řehlačkou akcenty, slabiky

dítě si vymyslí barvičku, kterou drží malíř v ruce a na řehlačce zdůrazní akcenty, krátké a dlouhé slabiky (krátká slabika = otočit o jeden „zub“, dlouhá slabika = celá jedna otočka zápěstím dopředu), ostatní zopakují s pohybem (krátká slabika = tlesk, dlouhá slabika = plesk do stehů s výdrží)

například: *čer-ve-nááá pa-stel-ka, žlu-tááá tuž-ka, o-ran-žo-vááá vo-skov-ka*

grafický záznam dlouhé x krátké slabiky

učitelka hraje na flétnu sluchové hádanky a děti zapisují do pracovního listu dlouhý tón = čárka, krátký tón = tečka (viz Příloha F, Obrázek č. 21)

hra na koncert pořádaný k příležitosti otevření výstavy malíře Pastelky (dvě skupiny dětí - orchestr a zpěváci)

první skupina dětí si vybere hudební nástroj z Orffova instrumentáře nebo jiné ozvučené předměty z nabídky a improvizují v rytmickém a melodickém (metalofon, zvonkohra, xylofon – jen vybrané kameny v dané tónině, viz publikace „Malované písničky“) doprovodu písní

druhá skupina dětí si hraje na zpěváky (opakování písní z cyklu Malované písničky)

výměna skupin, aby si mohly děti vyzkoušet, o co mají zájem

Reflexe: *Tak děti, kdo z vás by chtěl být muzikantem a kdo malířem? Co jste si dneska nejvíce užily?*

Realizace projektu: leden, únor, první polovina března 2017

Evaluace projektu:

Hudební projekt byl přínosný pro všechny zúčastněné. Pro mě, jako pro učitelku přinesl nesmírné možnosti pro pedagogickou diagnostiku jednotlivých dětí k získání nových informací a poznatků o zálibách, schopnostech a možnostech dětí, které byly zapojeny do tohoto projektu. Děti se obohatily o společné zážitky a mile mě překvapily, s jakou radostí přijaly setkání s klasickou hudbou. Ukázalo se, že kvalitní hudba může dětem přinést nejen emoční prožitek, ale také posunout jednotlivce v jeho osobnostním rozvoji. Děti získaly nové zkušenosti a dovednosti. Celkově velmi dobře mezi sebou kooperovaly. Z hlediska očekávaných výstupů lze konstatovat, že většina dětí dokáže zopakovat krátkou rytmičnou strukturu, rozlišit předem daný zvuk v náročnější zvukové kulise, rozlišit dlouhou a krátkou slabiku, dlouhý a krátký tón a toto rozlišení umí znázornit v grafické podobě formou tečky, čárky. Děti zvládají kooperovat ve skupině a jsou aktivní. Dokáží na základě sluchového vnímání hudební ukázkou pohybově reagovat na změnu tempa, předvěti a závěti písničky, na klesající a stoupající melodii. Přetrvávají slabé stránky v oblasti analýzy a syntézy. Děti nerozeznají melodii v její dokončenosti a nedokončenosti. Syntézu jednoslabičného slova s uzavřenou samohláskou zvládla třetina dětí. Většina dětí dokáže analyzovat věty na jednotlivá slova, slova na slabiky a rozpoznat hlásku na začátku slova. Pouze třetina dětí dokáže analyzovat hlásky u jednoslabičných slov s uzavřenou samohláskou. Naopak již se dětem daří delší soustředěnost při poslechu hudby a zvládají porozumět slyšenému a slovy vyjádřit obsah písničky. Závěrem lze tedy konstatovat, že stanovené dílčí cíle i záměry celého projektu byly naplněny a přispěly k rozvoji sluchové percepce, estetickému a kulturnímu citění předškolních dětí.

Zdroje:

CD Klasika před školou, nahrála soukromá rozhlasová stanice Classic FM, doprovodné slovo Antonín Molčík.

LIŠKOVÁ, M (2007). *Rámcově vzdělávací program MŠ a hudební výchova*. Ostrava: Montanex. ISBN 80-7225-220-8.

LIŠKOVÁ, Marie (2006). *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe ISBN: 80-86307-26-3.

FISCHER, Václav & HANUŠ, Jan (1975). *Malované písničky*. Praha: Panton. 35 -583-75.

JENČKOVÁ, Eva (2012). *Hudba v současné škole. Štědrý večer nastal*. Hradec Králové: Tandem ISBN 978-80-86901-13-8.

KAZDOVÁ, Vlastimila (2004). *Hrajeme si spolu aneb společná výchova řeči dětí a rodičů*. Ostrava: Montanex ISBN 80-7225-142-2.

NYKLIČKOVÁ, Marie a kol. (2006). *Logico Piccolo. Prvouka. Rostliny v lese, na poli a v zahradě*. Praha: Mutabene. ISBN 80-86745-08-2.

TICHÁ, Alena (2009). *Učíme děti zpívat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-562-2.